

Dabas aizsardzības
pārvalde

PIEKRASTĒ UN IEKŠZEMĒ ZIEMOJOŠO ŪDENSPUTNU MONITORINGS

Gala atskaite par 2023. gadu

saskaņā ar 2023. gada pakalpojumu līgumu,
kas noslēgts starp Dabas aizsardzības pārvaldi un
Latvijas Ornitoloģijas biedrību
par monitoringa veikšanu
Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmas ietvaros

Atskaiti sagatavoja:
Antra Stīpniece

Latvijas Ornitoloģijas biedrība
Rīga, 2023

Saturs

IEVADS	2
1. Darba mērķi un uzdevumi	3
2. Materiāls un metodes	3
2.1. Datu ieguve.....	3
2.2. Materiāla apjoms.....	4
2.3. Salīdzinājums ar iepriekšējiem gadiem.	6
3. Rezultāti un analīze.....	7
4. Atsauces.....	40

IEVADS

Ziemojošo ūdensputnu uzskaites ir starptautisks sabiedriskā monitoringa projekts, kas Eiropā tika uzsākts 1967. gadā. To koordinē organizācija *Wetlands International*. 2023. gada janvārī Latvijā uzskaites notika 57. reizi. Kopš 2016. gada ziemojošo ūdensputnu uzskaites ir Latvijas Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmas sastāvdaļa.

Vāka foto: meža pīles Rīteros 2022. gada janvārī. Elīnas Gaveiko foto.

1. Darba mērķi un uzdevumi

Iegūt datus par ūdensputnu ziemošanu piekrastē (visā tās garumā) un vismaz 180 iekšzemes vietās, t.sk. Kurzemē 40, Latgalē 30, Vidzemē 50 un Pierīgas reģionā 60 saldūdens ūdenstilpēs.

Noteikt parastāko sugu skaita izmaiņu tendences.

2. Materiāls un metodes

2.1. Datu ieguve

Ziemojošo ūdensputnu uzskaitē iekšzemē veicama katru gadu vienās un tajās pašās vietās, kuru robežas arī gadu no gada nemainās. Ziemošanas vietas apseko uzskaites centrālajos datumos (mēneša vidum vistuvākā nedēļas nogale, 2023. gadā – 15./16. janvāris) vai centrālajiem datumiem iespējami tuvākajā dienā ar uzskaitē piemērotiem laika apstākļiem (laba redzamība, netraucē viļņi un kūpēšana). Reģistrē putnu sugu, skaitu, ja iespējams – dzimumu, vecumu, skaitīšanas precizitāti, ledus stāvokli (cik % ūdenstilpes aizsalis) un to, kādā mērā uzskaiti ietekmē laika apstākļi un traucējums. Tiek ziņots arī, ja vieta pilnīgi aizsalusi vai izžuvusi, un putnu nav.

Rezultātu ziņošanai tika izmantota vietne www.dabasdati.lv:

- 1) ievadlogs, lai pieteiktos uzskaitē (https://dabasdati.lv/ziemojosieputni_pieteikšanas/)
- 2) ziemojošo ūdensputnu iekšzemes datu ziņošanai agrāk zināmajās ziemošanas vietās (<https://dabasdati.lv/ziemojosieputni/>),
- 3) www.dabasdati.lv telefonlietotne,
- 4) www.dabasdati.lv parastais ievadlogs (<https://dabasdati.lv/lv/addobservation/>)

Ja par vienu vietu bijuši vairāki novērojumi, tika izmantoti dati no ziņojuma, kas bijis tuvāk centrālajiem datumiem, maršruts pilnīgāk apsekots, apmeklējums bijis tajā dienā pirmais (putni vēl nav izbaidīti). Grūtāk pamanāmas sugas, par kurām pamats domāt, ka tās uzturējušās maršrutā arī centrālajos datumos, bet nav pamanītas, var tikt iekļautas arī no citiem datumiem, bet iespējami tuvu centrālajiem.

Ziemojošo ūdensputnu uzskaitē piekrastē veikta kājām gar krastu, grupējot novērojumus 1 km posmos, kuru robežu konstatēšanai dabā tika izmantotas GPS ierīces. Putnus pamana ar neapbruņotu aci vai binokli, suga nepieciešamības gadījumā noteikta, aplūkojot ar teleskopu.

Piekrastes maršrutu ziņošanai izmantota Exel tabula atbilstoši līguma 1.3. pielikumam, izņemot trīs novērotājus, kas datus fiksēja ar www.dabasdati.lv telefonlietotni. Piekrastes maršrutos tika reģistrētas arī zvejas ierīces un cita cilvēku aktivitāte, kā arī roņi.

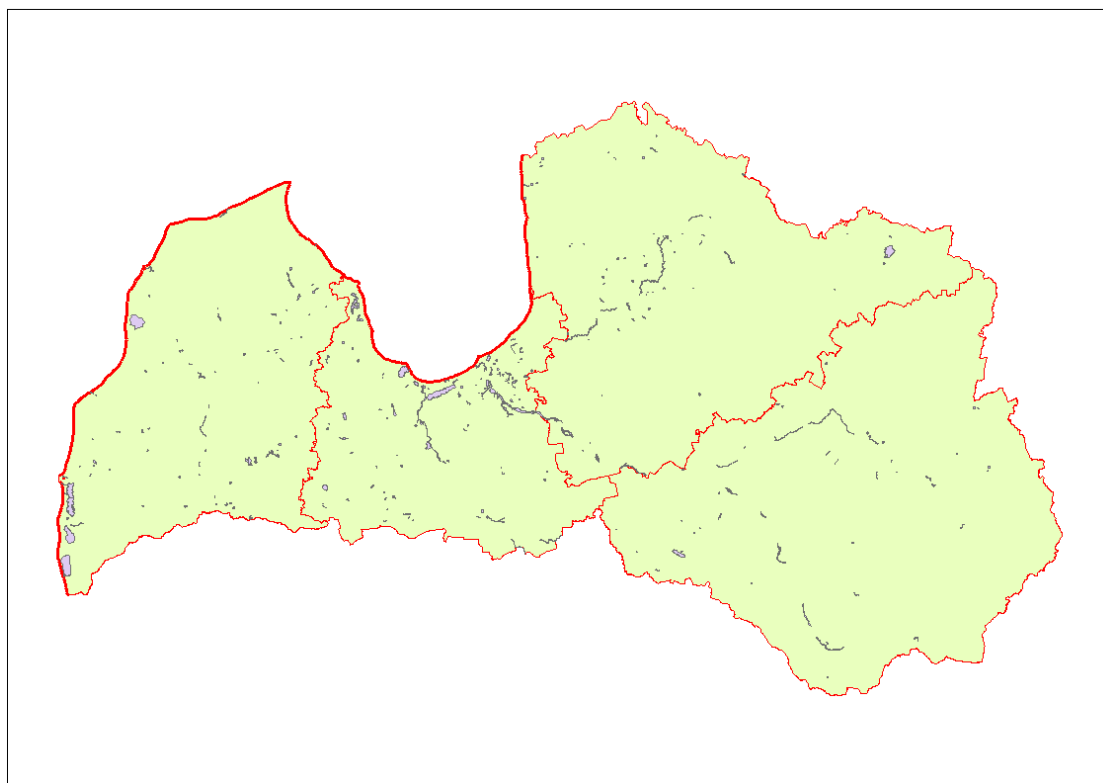
Vairums novērojumu veikti, ejot kājām gar krastu vai pārskatot ūdenstilpi no kāda augstāka punkta. Engures ezerā uzskaitē tika izmantots drons un putni skaitīti fotogrāfijās manuāli.

Īsi pirms uzskaites datumiem laiks kļuva siltāks (www.meteo.lv virknē vietu ziņojusi siltuma rekordus 14. janvārī) un pastiprinājās vējš. Tāpēc vairums jūras piekrastes maršrutu veikti nedēļu vēlāk, kad laika apstākļi bija piemērotāki.

Pārbaudīti 853 ziņojumi Dabasdatiem par iekšzemes vietām (51% ievadīti no telefonlietotnes, 21%, izmantojot parasto Dabasdatu ievadlogu, 28% izmantojot speciāli ziemojošo ūdensputnu uzskaitēm veidoto ievadlogu). 17 ziņojumi saņemti e-pastā vai kopā ar jūras datiem, bet par 6 novērojumu reizēm dati atsūtīti kā īsziņa telefonā.

2.2. Materiāla apjoms

Laikā no 7. līdz 26. janvārim pārbaudītas 417 iepriekšējos gados reģistrētas ūdensputnu ziemošanas vietas/maršruti iekšzemē (95 Kurzemes, 158 Pierīgas, 108 Vidzemes, 56 Latgales DAP administrāciju teritorijās) (3. attēls). Apsekoti visi piekrastes maršruti.

1.attēls. Ziemujošo ūdensputnu uzturēšanās vietu apsekotība 2023. gada janvārī.

Pavisam saskaitīti 102306 putni no 47 sugām – 56872 jūras piekrastē un 45434 iekšzemes vietās (1. tabula). Aizsalušas vai pārplūdušas un bez putniem uzskaites laikā bija 127 vietas.

1. tabula. 2023. gada janvārī Latvijā saskaitītie ūdeņu putni.

Suga	Piekrastē	Iekšzemē	Kopā
Melnkakla gārgale <i>Gavia arctica</i>	58		58
Brūnkakla gārgale <i>Gavia stellata</i>	883		883
Nenoteiktas gārgales <i>Gavia sp.</i>	271		271
Ragainais dūkuris <i>Podiceps auritus</i>	2		2
Pelēkvaigu dūkuris <i>Podiceps grisegena</i>	1		1
Cekuldūkuris <i>Podiceps cristatus</i>	1073	1	1074
Mazais dūkuris <i>Tachybaptus ruficollis</i>	1	9	10
Jūraskrauklis <i>Phalacrocorax carbo</i>	1533	788	2321
Zivju gārnis <i>Ardea cinerea</i>	4	80	84
Lielais baltais gārnis <i>Ardea alba</i>	1	38	39
Lielais dumpis <i>Botaurus stellaris</i>		3	3
Mandarīnpīle <i>Aix galericulata</i>		1	1
Garkaklis <i>Anas acuta</i>	1		1
Krīklis <i>Anas crecca</i>		38	38
Baltvēderis <i>Anas penelope</i>		6	6
Meža pīle <i>Anas platyrhynchos</i>	2429	18476	20905
Pelēkā pīle <i>Anas strepera</i>		4	4
Cekulpīle <i>Aythya fuligula</i>	629	411	1040
Ķerra <i>Aythya marila</i>	58		58
Nenoteiktas <i>Aythya</i> nirpīles <i>Aythya sp.</i>	30		30
Gaigala <i>Bucephala clangula</i>	2894	1444	4338
Kākaulis <i>Clangula hyemalis</i>	21323	3	21326
Tumšā pīle <i>Melanitta fusca</i>	9979	4	9983
Melnā pīle <i>Melanitta nigra</i>	2439		2439
Nenoteiktas tumšpīles <i>Melanitta sp.</i>	3252		3252
Mazā gaura <i>Mergellus albellus</i>	7	31	38
Lielā gaura <i>Mergus merganser</i>	1792	1993	3785
Garknābja gaura <i>Mergus serrator</i>	120		120
Nenoteiktas pīles <i>Anatinae spp.</i>	940	9	949
Baltpieres zoss <i>Anser albifrons</i>		54	54
Meža zoss <i>Anser anser</i>		336	336
Sējas zoss <i>Anser fabalis</i>		403	403
Nenoteiktas Anser zosis		1310	1310
Kanādas zoss <i>Branta canadensis</i>		1	1
Ziemeļu gulbis <i>Cygnus cygnus</i>	13	326	339
Paugurknābja gulbis <i>Cygnus olor</i>	63	343	406
Nenoteikti gulbji <i>Cygnus sp.</i>	17	174	191
Laucis <i>Fulica atra</i>	45	76	121
Ūdensvistiņa <i>Gallinula chloropus</i>		4	4
Dumbcālis <i>Rallus aquaticus</i>		5	5
Dzērve <i>Grus grus</i>		2	2
Sudrabkaija <i>Larus argentatus</i>	4861	15039	19900

Suga	Piekrastē	Iekšzemē	Kopā
Kaspijas kaija <i>Larus cachinnans</i>	8	5	13
Kajaks <i>Larus canus</i>	771	2350	3121
Reņģu kaija <i>Larus fuscus</i>	124	51	175
Melnspārnu kaija <i>Larus marinus</i>	475	102	577
Lielais ķīris <i>Larus ridibundus</i>	730	1339	2069
Nenoteiktas kaijas <i>Larus sp.</i>	4861	15039	19900
Ķīvīte <i>Vanellus vanellus</i>		117	117
Sloka <i>Scolopax rusticola</i>		1	1
Jūras šņibītis <i>Calidris maritima</i>	1		1
Lielais alks <i>Alca torda</i>	1		1
<i>Nenoteikti alki Alcidae sp.</i>	2		2
Zivju dzenītis <i>Alcedo atthis</i>	2	19	21
Ūdensstrazds <i>Cinclus cinclus</i>		17	17
Jūrasērglis <i>Haliaeetus albicilla</i>	39	21	60
Kopā	56872	45434	102306

2.3. Salīdzinājums ar iepriekšējiem gadiem.

Regulārāk sastopamām sugām bija iespējams iegūt skaita indeksus un skaita izmaiņu novērtējumu visam uzskaišu periodam un pēdējiem 12 gadiem. Lielajam baltajam gārnim indeksi rēķināti tikai pēdējo 12 gadu periodam, jo suga pirmoreiz ziņota tikai 2012. gadā. Indeksi aprēķināti programmā TRIM (van Strien, et al 2004.), izmantojot datu sagatavošanas programmu BirdSTATs. TRIM aprēķinātās skaita izmaiņu tendences, atkarībā no tā, par cik % gadā konstatētas izmaiņas, sākot par atskaites gadu, vērtētas:

- **Straujš pieaugums** – statistiski būtisks pieaugums vairāk kā 5% gadā (5% nozīmētu skaita dubultošanās 15 gados).
- **Mērens pieaugums** – statistiski būtisks pieaugums, bet ne vairāk kā 5% gadā.
- **Stabilas** – nav statistiski droša pieauguma vai krituma, un visticamāk izmaiņas ir mazāk kā 5% gadā.
- **Neskaidras** – nav statistiski droša pieauguma vai krituma, bet ikgadējās svārstības lielākas kā 5% gadā. Kritērijs: 1,00 atrodas ticamības intervālā, bet tā apakšējā robeža ir zem 0,95, bet augšējā – virs 1,05.
- **Mērens kritums** – būtisks sarukums, bet ne vairāk kā 5% gadā. Kritērijs: 0,95 < ticamības intervāla augšējā robeža < 1,00.
- **Straujš kritums** – skaita sarukums būtiski vairāk kā 5% gadā (5% nozīmētu sarukumu uz pusi 15 gadu laikā). Kritērijs: ticamības intervāla augšējā robeža < 0,95.

Indeksu attēlošanai izmantota programmas R (R Core Team 2016) pakete rtrim. Izplatības kartes veidotas programmā R ar komandu png() plot.

3. Rezultāti un analīze

2. tabula. 2023. gada janvārī iekšzemē saskaiftītie putni.

Suga	Ķemeru nacionālais parks	Dauga vas ieleja	Engures ezers	Svētes paliene	Sātiņu dīķi	Liepājas ezers	Babītes ezers	Vecdau gava	Tāšu ezers	Bauska	Citur iekšzemē	Kopā iekšzemē
Cekuldūkuris <i>Podiceps cristatus</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Mazais dūkuris <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	6	9
Jūraskrauklis <i>Phalacrocorax carbo</i>	0	1	0	0	0	640	0	0	0	0	147	788
Zivju gārnis <i>Ardea cinerea</i>	0	0	0	0	8	13	1	0	0	0	58	80
Lielais baltais gārnis <i>Ardea alba</i>	0	0	0	0	1	0	11	0	0	0	26	38
Lielais dumpis <i>Botaurus stellaris</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	3
Mandarīnpīle <i>Aix galericulata</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Krīklis <i>Anas crecca</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	38	38
Baltvēderis <i>Anas penelope</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6
Meža pīle <i>Anas platyrhynchos</i>	137	581	24	450	0	60	54	0	12	513	16645	18476

Suga	Ķemeru nacionālais parks	Dauga vas ieleja	Engures ezers	Svētes paliene	Sātiņu dīķi	Liepājas ezers	Babītes ezers	Vecdau gava	Tāšu ezers	Bauska	Cītur iekšzemē	Kopā iekšzemē
Pelēkā pīle <i>Anas strepera</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4
Cekulpīle <i>Aythya fuligula</i>	0	0	0	0	0	400	0	0	0	0	11	411
Gaigala <i>Bucephala clangula</i>	36	7	47	1	0	151	16	0	16	12	1158	1444
Kākaulis <i>Clangula hyemalis</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
Tumšā pīle <i>Melanitta fusca</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4
Mazā gaura <i>Mergellus albellus</i>	1	0	0	0	0	16	0	0	0	0	14	31
Lielā gaura <i>Mergus merganser</i>	6	17	0	6	0	58	10	0	12	3	1881	1993
Nenoteiktas pīles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	9
Baltpieres zoss <i>Anser albifrons</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54	54
Meža zoss <i>Anser anser</i>	0	0	0	0	0	10	0	0	2	0	324	336
Sējas zoss <i>Anser fabalis</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	403	403
Nenoteiktas <i>Anser</i> <i>zosis</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1310	1310

Suga	Ķemeru nacionālais parks	Dauga vas ieleja	Engures ezers	Svētes paliene	Sātiņu dīķi	Liepājas ezers	Babītes ezers	Vecdau gava	Tāšu ezers	Bauska	Cītur iekšzemē	Kopā iekšzemē
Kanādas zoss <i>Branta canadensis</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Ziemeļu gulbis <i>Cygnus cygnus</i>	0	0	0	0	16	0	0	0	2	2	306	326
Paugurknābja gulbis <i>Cygnus olor</i>	136	0	64	0	0	11	2	0	0	8	122	343
Nenoteikti gulbji <i>Cygnus sp.</i>	0	0	0	0	0	172	0	0	0	0	2	174
Laucis <i>Fulica atra</i>	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	73	76
Ūdensvistiņa <i>Gallinula chloropus</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4
Dumbrcālis <i>Rallus aquaticus</i>	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	3	5
Dzērve <i>Grus grus</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Sudrabkaija <i>Larus argentatus</i>	15	15	3	142	0	6	16	0	0	0	14842	15039
Kaspijas kaija <i>Larus cachinnans</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	5
Kajaks <i>Larus canus</i>	0	0	0	18	0	607	0	0	0	0	1725	2350
Melnspārnu kaija <i>Larus marinus</i>	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	48	51

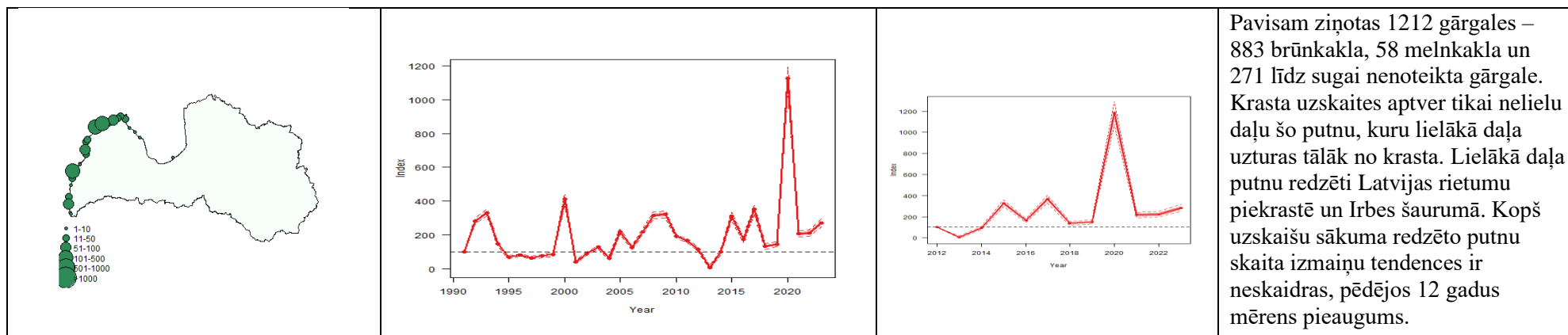
Suga	Ķemeru nacionālais parks	Dauga vas ieleja	Engures ezers	Svētes paliene	Sātiņu dīķi	Liepājas ezers	Babītes ezers	Vecdau gava	Tāšu ezers	Bauska	Citur iekšzemē	Kopā iekšzemē
Liels ķīris <i>Larus ridibundus</i>	0	0	0	0	0	28	0	0	0	0	217	245
Nenoteiktas kaijas <i>Laridae</i>	0	0	0	0	0	1000	0	0	0	0	339	1339
Ķīvīte <i>Vanellus vanellus</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	117	117
Sloka <i>Scolopax rusticola</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Zivju dzenītis <i>Alcedo atthis</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19	19
Ūdensstrazds <i>Cinclus cinclus</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16	17
Jūrasērglis <i>Haliaeetus albicilla</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	21
Kopā	332	621	138	617	25	3159	110	1	45	541	39845	45434

3. tabula. 2023. gada janvārī piekrastē saskaitītie putni.

Suga	Ainaži - Salacgrīva	Akmensrags	DL Užava	Irbes šaurums	Nida- Pērkone	Rīgas līča rietumu piekraste	Vitrupe - Tūja	Citur piekrastē	Kopā
Melnkakla gārgale <i>Gavia arctica</i>	0	0	2	1	36	1	0	18	58
Brūnkakla gārgale <i>Gavia stellata</i>	0	355	49	283	78	23	0	95	883
Nenoteiktas gārgales <i>Gavia sp.</i>	0	13	18	197	1	16	0	26	271
Ragainais dūkuris <i>Podiceps auritus</i>	0	0	0	1	1	0	0	0	2
Pelēkvaigu dūkuris <i>Podiceps grisegena</i>	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Cekuldūkuris <i>Podiceps cristatus</i>	0	25	14	37	627	207	0	163	1073
Mazais dūkuris <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Jūraskrauklis <i>Phalacrocorax carbo</i>	0	56	1	13	60	42	0	1361	1533
Zivju gārnis <i>Ardea cinerea</i>	1	1	0	0	0	0	0	2	4
Lielais baltais gārnis <i>Ardea alba</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Garkaklis <i>Anas acuta</i>	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Meža pīle <i>Anas platyrhynchos</i>	0	0	0	3	2	175	0	2249	2429
Cekulpīle <i>Aythya fuligula</i>	0	0	0	0	3	2	0	624	629
Ķerra <i>Aythya marila</i>	2	0	0	0	0	47	0	9	58
Nenoteiktas <i>Aythya</i> nirpīles	0	0	0	0	0	0	0	30	30

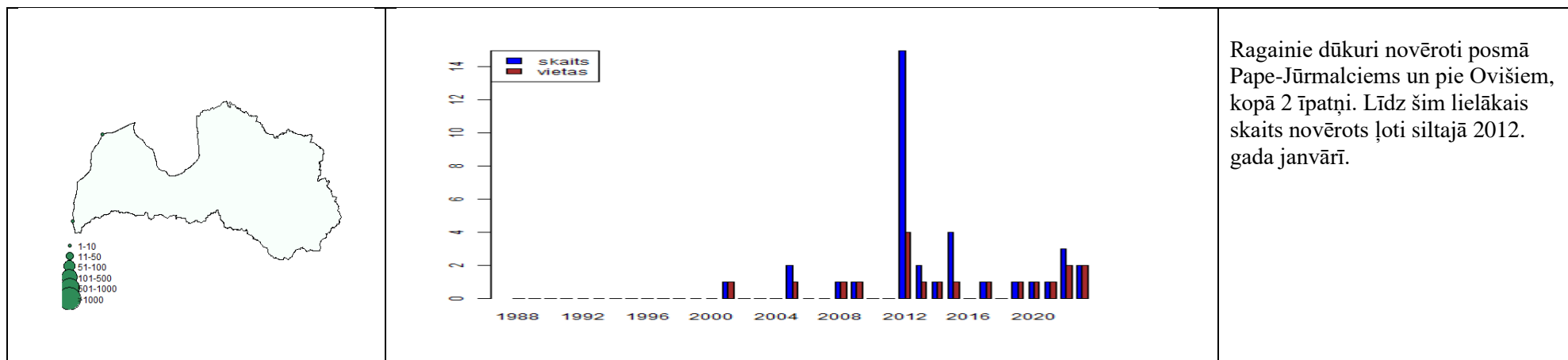
Suga	Ainaži - Salacgrīva	Akmensrags	DL Užava	Irbes šaurums	Nida- Pērkone	Rīgas līča rietumu piekraste	Vitrupe - Tūja	Citur piekrastē	Kopā
Gaigala <i>Bucephala clangula</i>	77	67	12	82	10	1500	41	1105	2894
Kākaulis <i>Clangula hyemalis</i>	6	1476	252	5018	205	11757	0	2609	21323
Tumšā pīle <i>Melanitta fusca</i>	0	105	2	1192	587	7430	0	663	9979
Melnā pīle <i>Melanitta nigra</i>	0	24	5	171	670	913	0	656	2439
Nenoteiktas tumšpīles <i>Melanitta sp.</i>	0	0	25	800	24	1973	0	430	3252
Mazā gaura <i>Mergellus albellus</i>	0	0	0	0	0	2	0	5	7
Lielā gaura <i>Mergus merganser</i>	112	20	9	99	19	382	32	1119	1792
Garknābja gaura <i>Mergus serrator</i>	0	25	0	14	2	42	0	37	120
Nenoteiktas pīles <i>Anatinae sp.</i>	0	0	0	912	0	0	0	28	940
Ziemeļu gulbis <i>Cygnus cygnus</i>	0	0	0	0	7	6	0	0	13
Paugurknābja gulbis <i>Cygnus olor</i>	1	0	0	5	6	15	5	31	63
Nenoteikti gulbji <i>Cygnus sp.</i>	0	0	0	7	0	10	0	0	17
Laucis <i>Fulica atra</i>	0	0	0	0	0	0	0	45	45
Sudrabkaija <i>Larus argentatus</i>	19	387	16	264	547	924	16	2688	4861
Kaspijas kaija <i>Larus cachinnans</i>	0	1	0	0	0	0	0	7	8
Kajaks <i>Larus canus</i>	1	20	1	38	6	233	0	472	771

Suga	Ainaži - Salacgrīva	Akmensrags	DL Užava	Irbes šaurums	Nida- Pērkone	Rīgas līča rietumu piekraste	Vitrupe - Tūja	Citur piekrastē	Kopā
Melnspārnu kaija <i>Larus marinus</i>	1	11	1	36	5	22	0	48	124
Lielais ķīris <i>Larus ridibundus</i>	0	0	0	10	0	33	0	432	475
Kaijas nenoteiktas <i>Laridae</i>	34	2	0	5	54	120	0	515	730
Jūras šņibītis <i>Calidris maritima</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Lielais alks <i>Alca torda</i>	0	1	0	0	1	0	0	0	2
Nenoteikti alki <i>Alcidae</i>	0	0	0	0	0	1	0	1	2
Zivju dzenītis <i>Alcedo atthis</i>	0	3	0	11	5	10	1	9	39
Jūrasērglis <i>Haliaeetus albicilla</i>	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Kopā	254	2592	407	9199	2958	25887	95	15480	56872

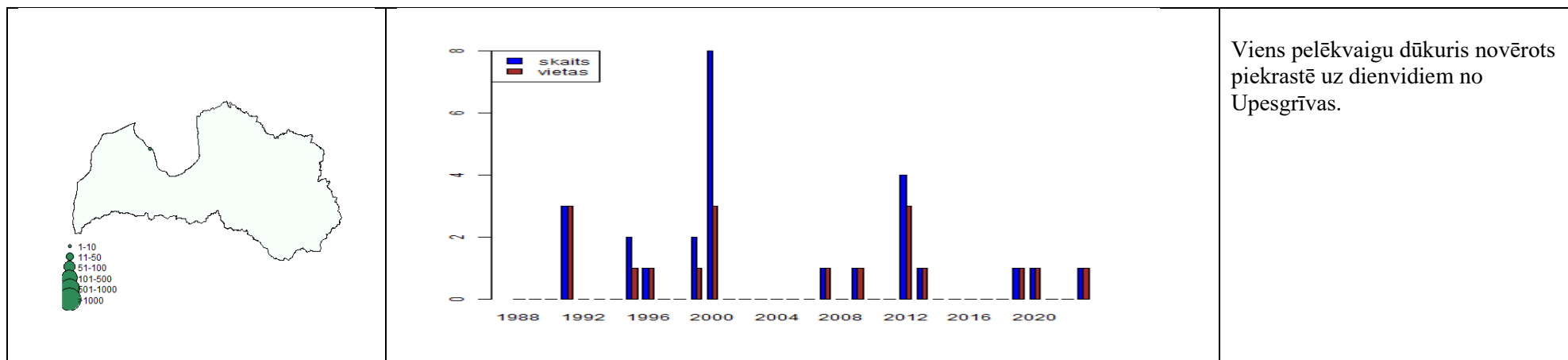
Pavisam ziņotas 1212 gārgales – 883 brūnkakla, 58 melnkakla un 271 līdz sugai nenoteikta gārgale. Krasta uzskaites aptver tikai nelielu daļu šo putnu, kuru lielākā daļa uzturas tālāk no krasta. Lielākā daļa putnu redzēti Latvijas rietumu piekrastē un Irbes šaurumā. Kopš uzskaišu sākuma redzēto putnu skaita izmaiņu tendences ir neskaidras, pēdējos 12 gadus mērens pieaugums.

2. attēls. Gārgaļu *Gavia spp.* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

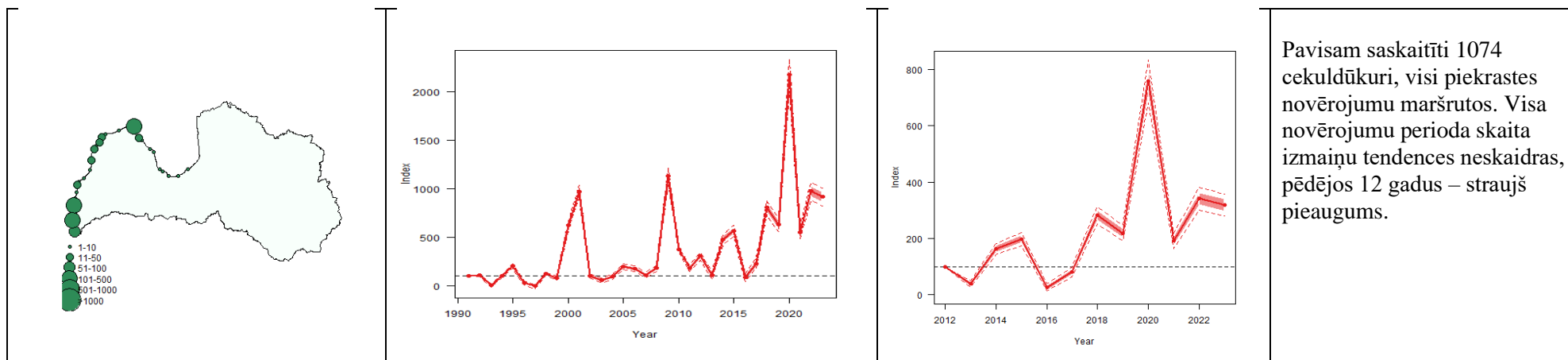
Ragainie dūkuri novēroti posmā Pape-Jūrmalciems un pie Ovišiem, kopā 2 īpatņi. Līdz šim lielākais skaits novērots ļoti siltajā 2012. gada janvārī.

3. attēls. Ragaino dūkuru *Podiceps auritus* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

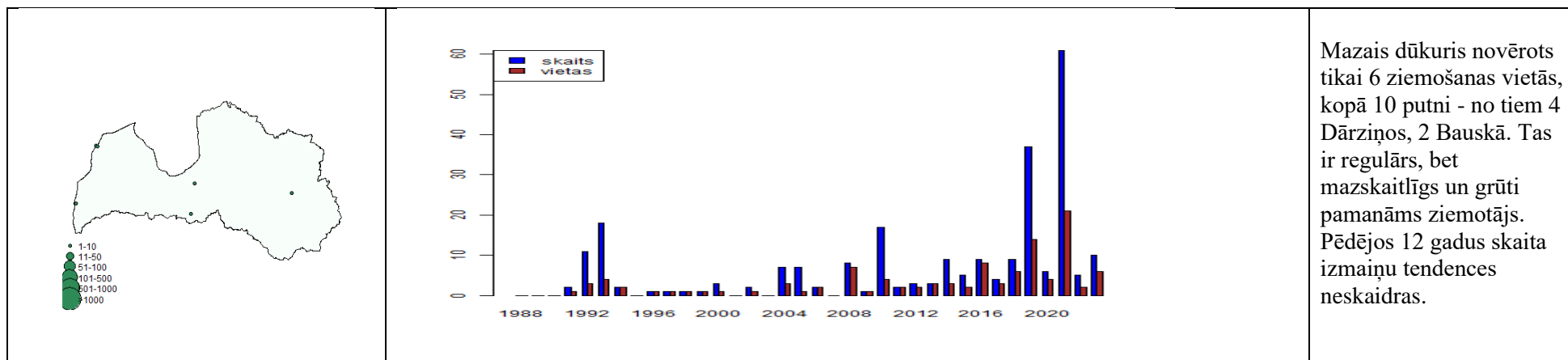
Viens pelēkvaigu dūkuris novērots piekrastē uz dienvidiem no Ūpesgrīvas.

4. attēls. Pelēkvaigu dūkuru *Podiceps grisegena* izplatība 2023. gada janvārī un un novērojumu vēsture.

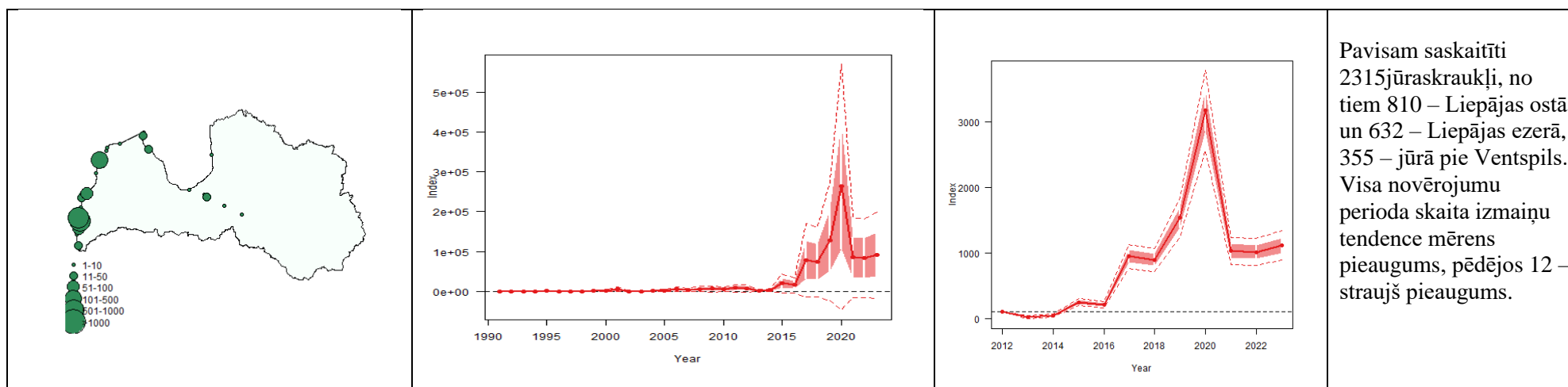
Pavisam saskaitīti 1074 cekuldūkuri, visi piekrastes novērojumu maršrutos. Visa novērojumu perioda skaita izmaiņu tendences neskaidras, pēdējos 12 gadus – straujš pieaugums.

5. attēls. Cekuldūkuru *Podiceps cristatus* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

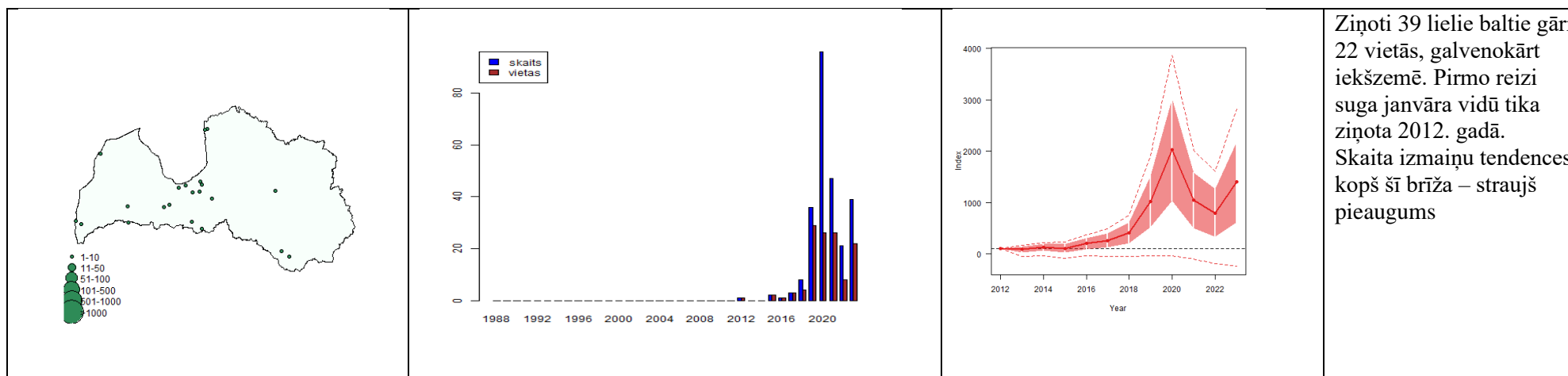
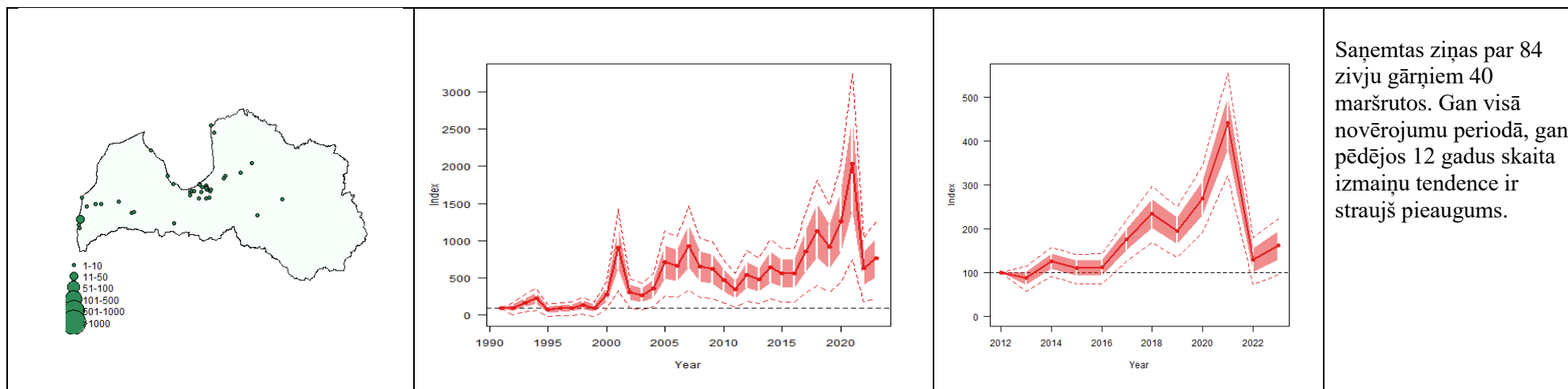
6. attēls. Mazo dūkuru *Tachybaptus ruficollis* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

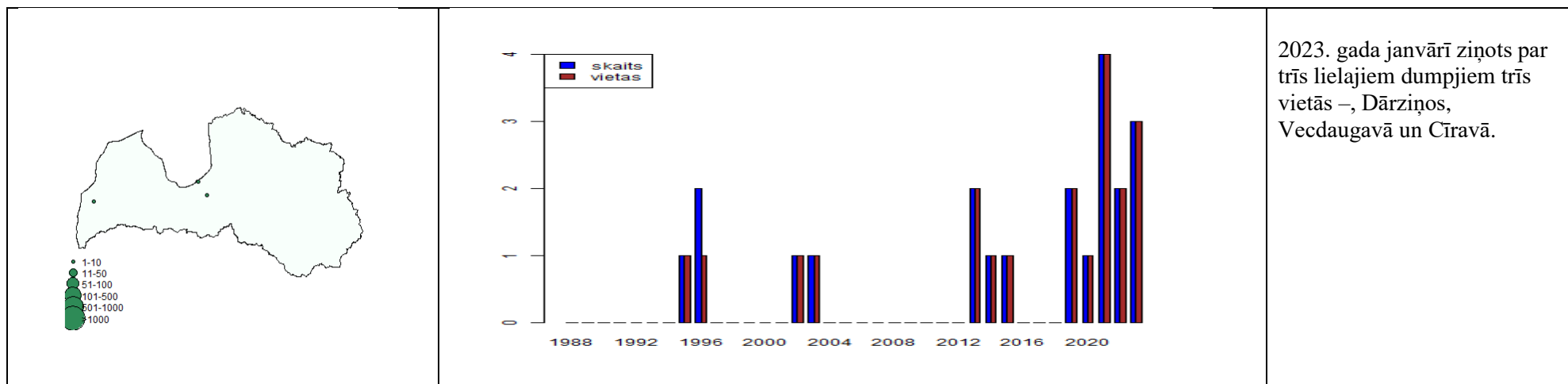
Mazais dūkuris novērots tikai 6 ziemošanas vietās, kopā 10 putni - no tiem 4 Dārziņos, 2 Bauskā. Tas ir regulārs, bet mazskaitlīgs un grūti pamanāms ziemotājs. Pēdējos 12 gadus skaita izmaiņu tendences neskaidras.

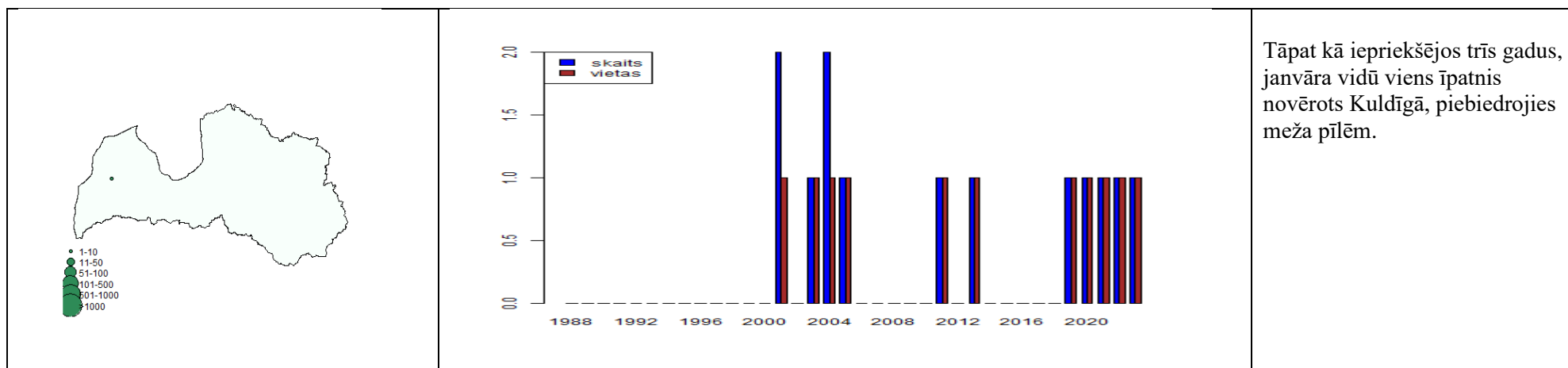
7. attēls. Jūrskraukļu *Phalacrocorax carbo* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

Pavisam saskaitīti 2315 jūrskraukļi, no tiem 810 – Liepājas ostā un 632 – Liepājas ezerā, 355 – jūrā pie Ventspils. Visa novērojumu perioda skaita izmaiņu tendence mērens pieaugums, pēdējos 12 – straujš pieaugums.

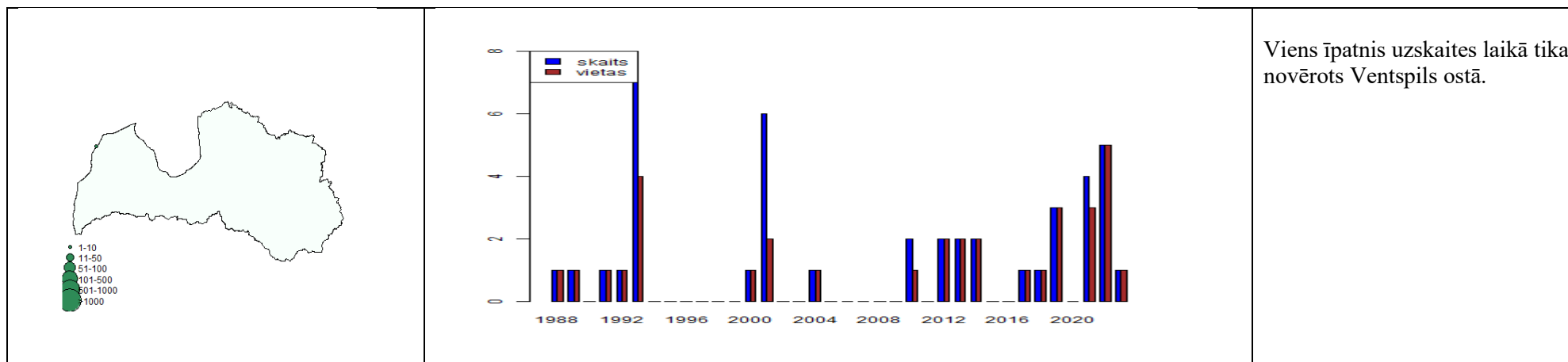

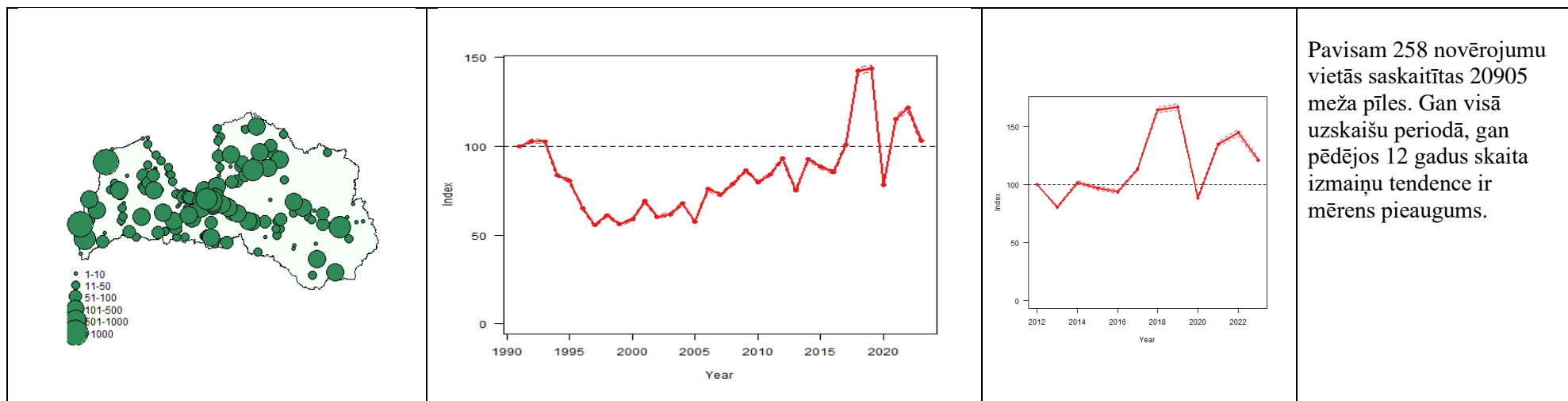
10. attēls. Lielā dumpja *Botaurus stellaris* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

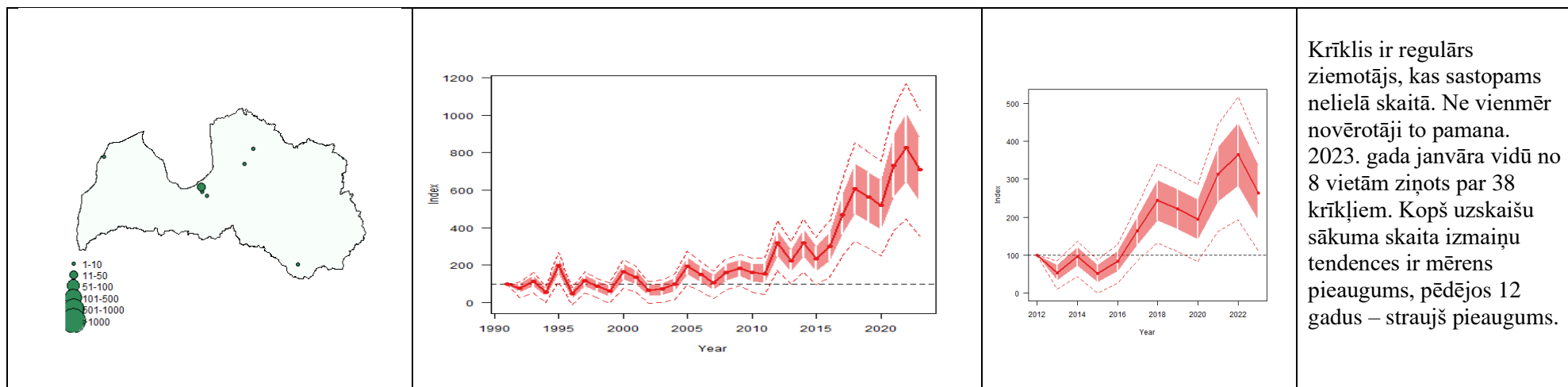
11. attēls. Mandarīnpīles *Aix galericulata* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

12. attēls. Garkakļa *Anas acuta* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

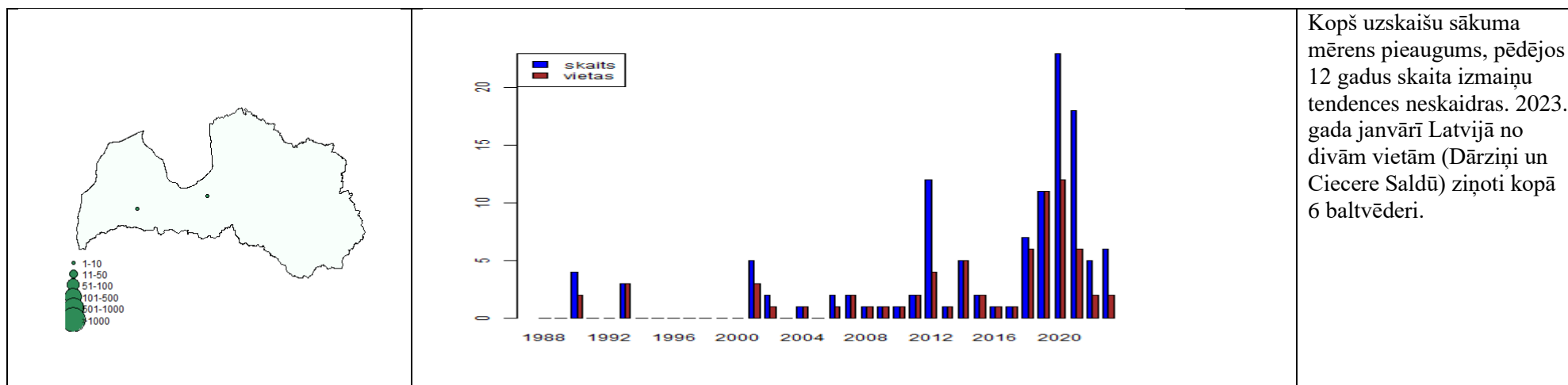

13. attēls. Meža pīļu *Anas platyrhynchos* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

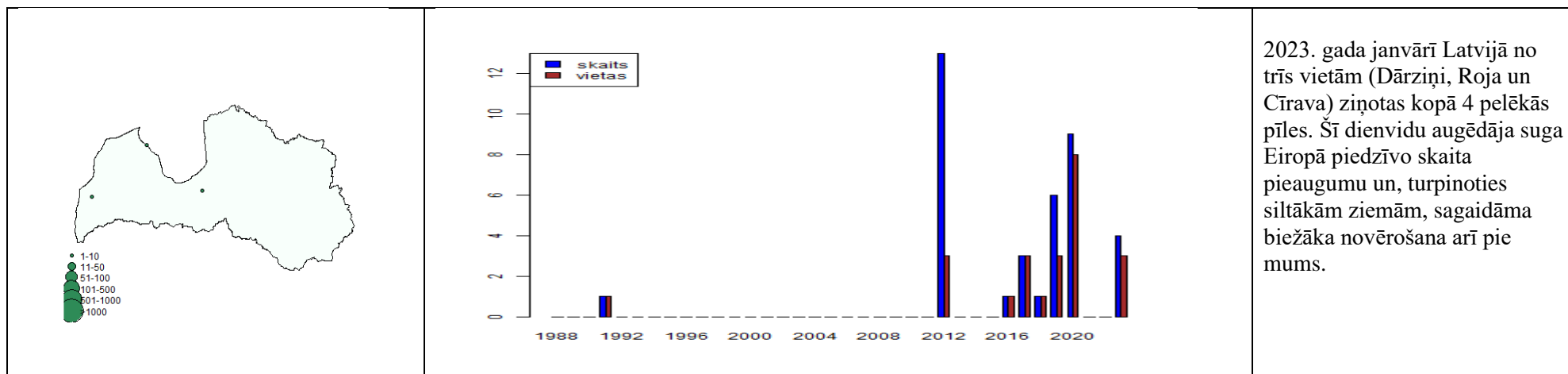
Krīklis ir regulārs ziemotājs, kas sastopams nelielā skaitā. Ne vienmēr novērotāji to pamana. 2023. gada janvāra vidū no 8 vietām ziņots par 38 krīkļiem. Kopš uzskaišu sākuma skaita izmaiņu tendences ir mērens pieaugums, pēdējos 12 gadus – straujš pieaugums.

14. attēls. Krīkļa *Anas crecca* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

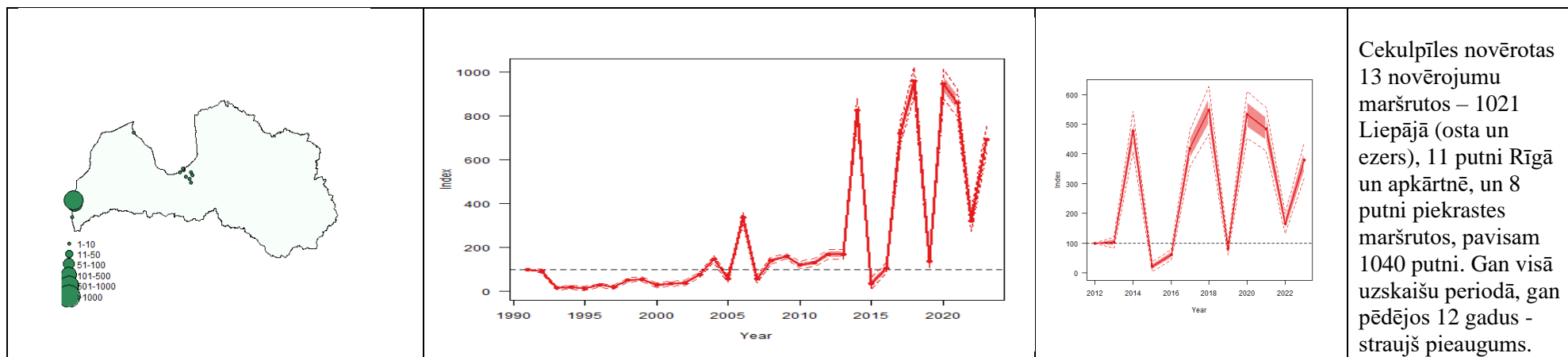

Kopš uzskaišu sākuma mērens pieaugums, pēdējos 12 gadus skaita izmaiņu tendences neskaidras. 2023. gada janvārī Latvijā no divām vietām (Dārziņi un Ciecere Saldū) ziņoti kopā 6 baltvēderi.

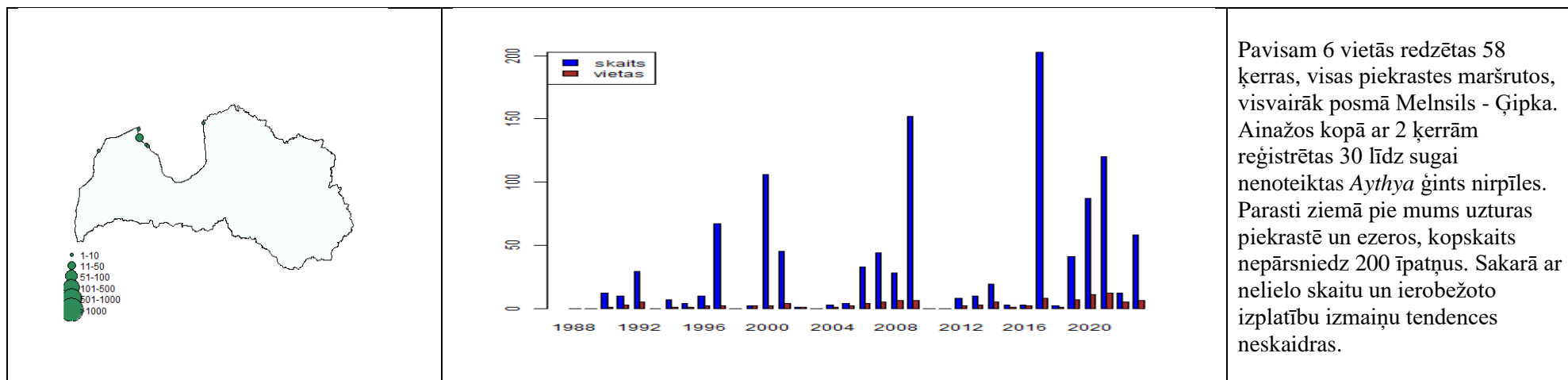
15. attēls. Baltvēdera *Mareca penelope* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

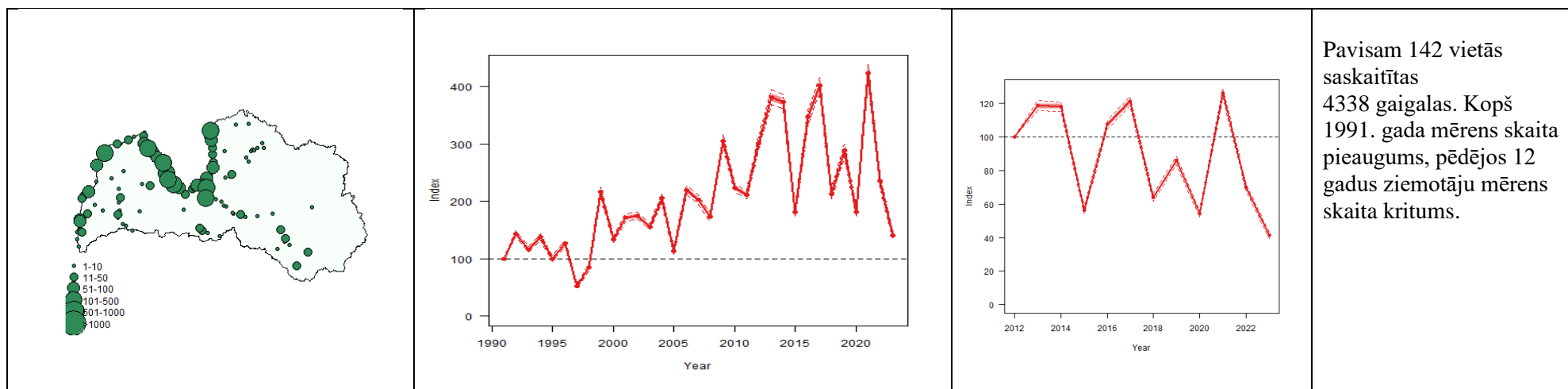
16. attēls. Pelēkās pīles *Mareca strepera* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

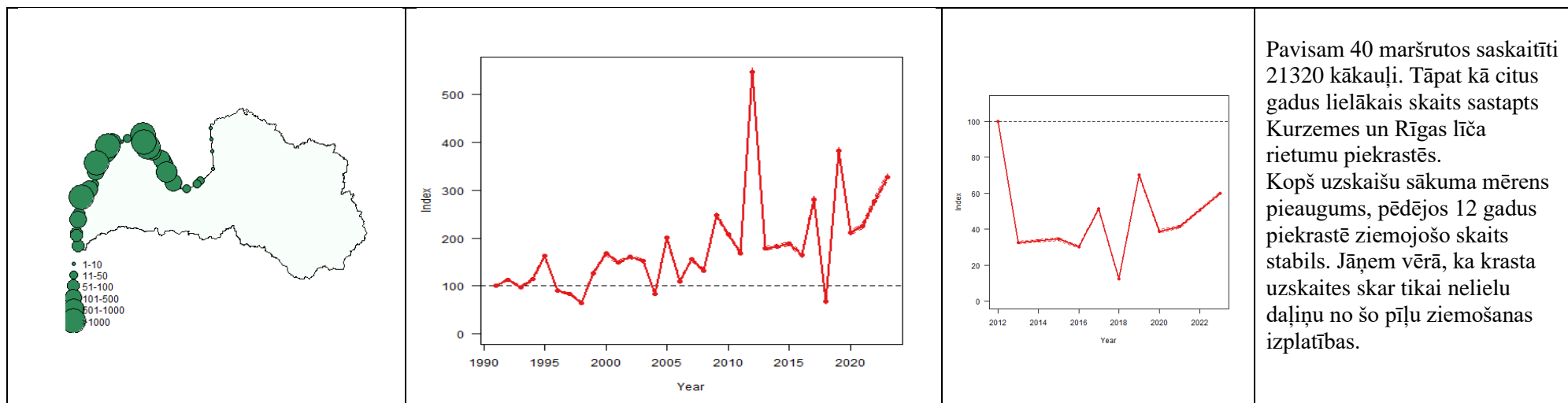
17. attēls. Cekulpīles *Aythya fuligula* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

18. attēls. Ķerras *Aythya marila* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

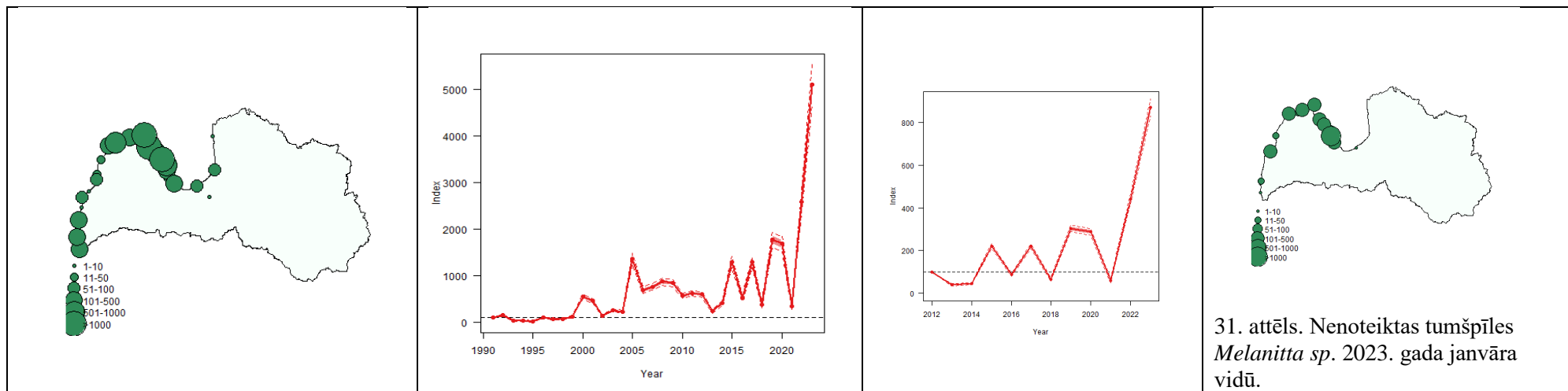

19. attēls. Gaigalas *Bucephala clangula* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

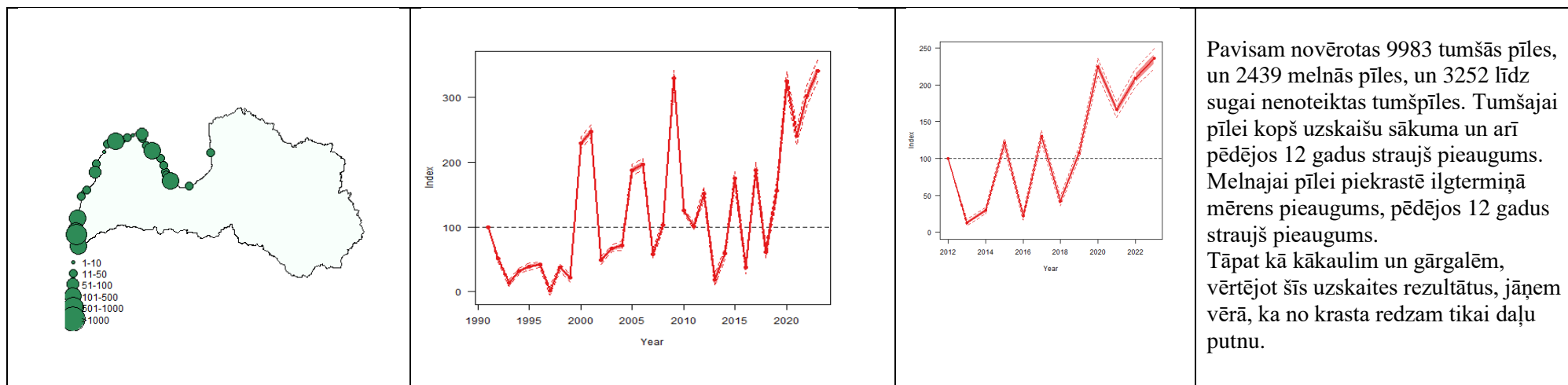
Pavisam 40 maršrutos saskaitīti 21320 kākauļi. Tāpat kā citus gadus lielākais skaits sastapts Kurzemes un Rīgas līča rietumu piekrastēs. Kopš uzskaišu sākuma mērens pieaugums, pēdējos 12 gadus piekrastē ziemojošo skaits stabils. Jāņem vērā, ka krasta uzskaites skar tikai nelielu daļiņu no šo pīļu ziemošanas izplatības.

20. attēls. Kākauļa *Clangula hyemalis* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

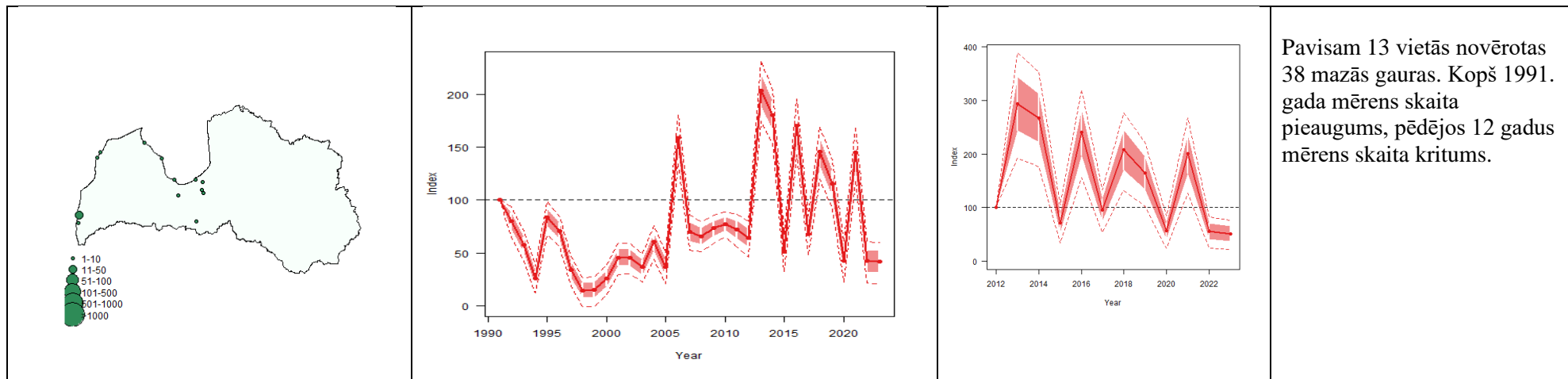

31. attēls. Nenoteiktas tumšpīles *Melanitta sp.* 2023. gada janvāra vidū.

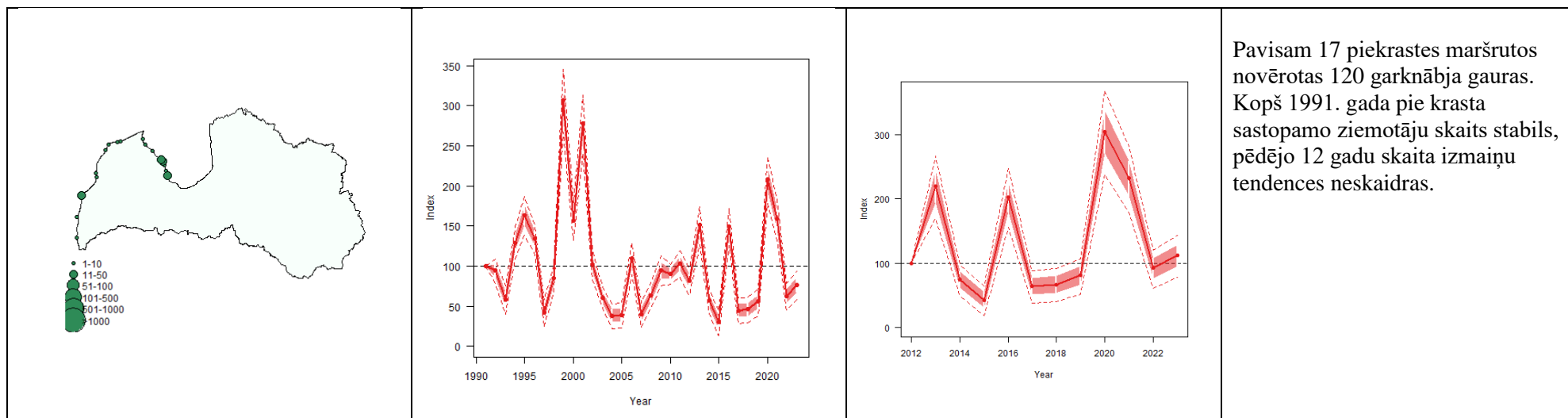
21. attēls. Tumšās pīles *Melanitta fusca* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

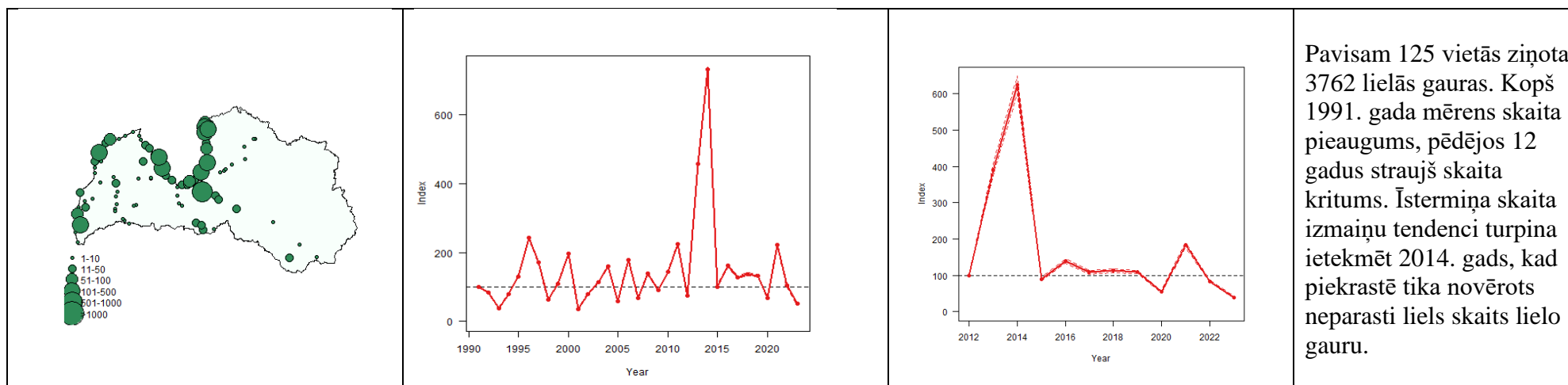
22. attēls. Melnās pīles *Melanitta nigra* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

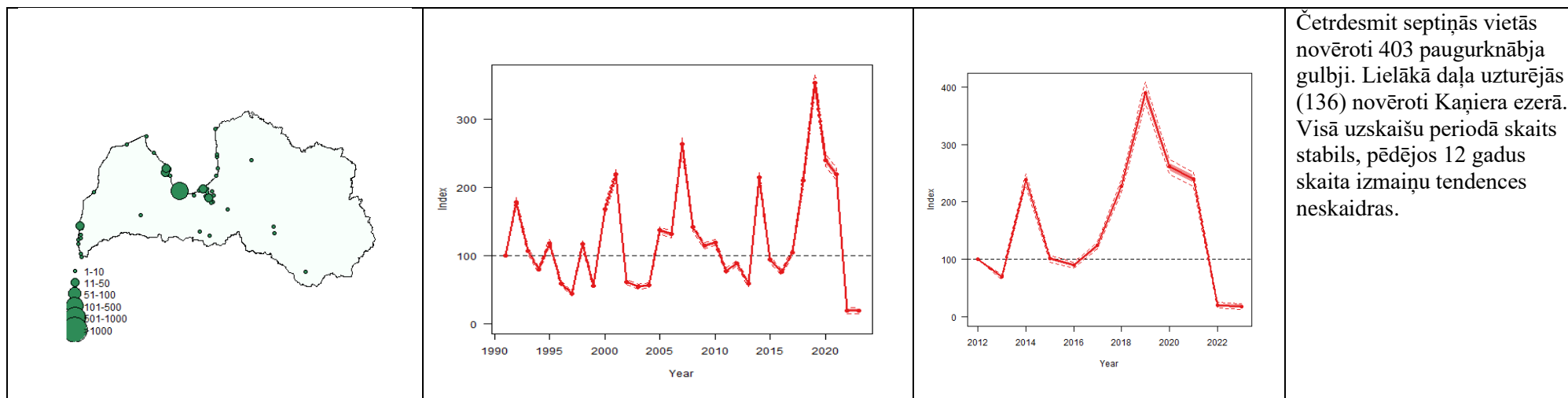
23. attēls. Mazās gauras *Mergellus albellus* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

24. attēls. Gargnābja gauras *Mergus serrator* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

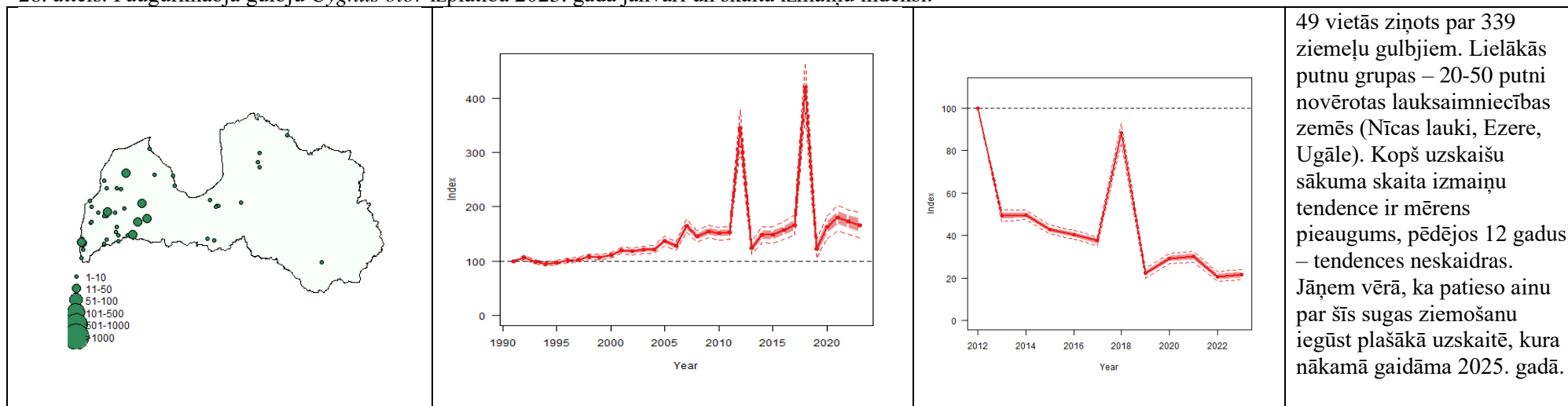

25. attēls. Lielās gauras *Mergus merganser* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

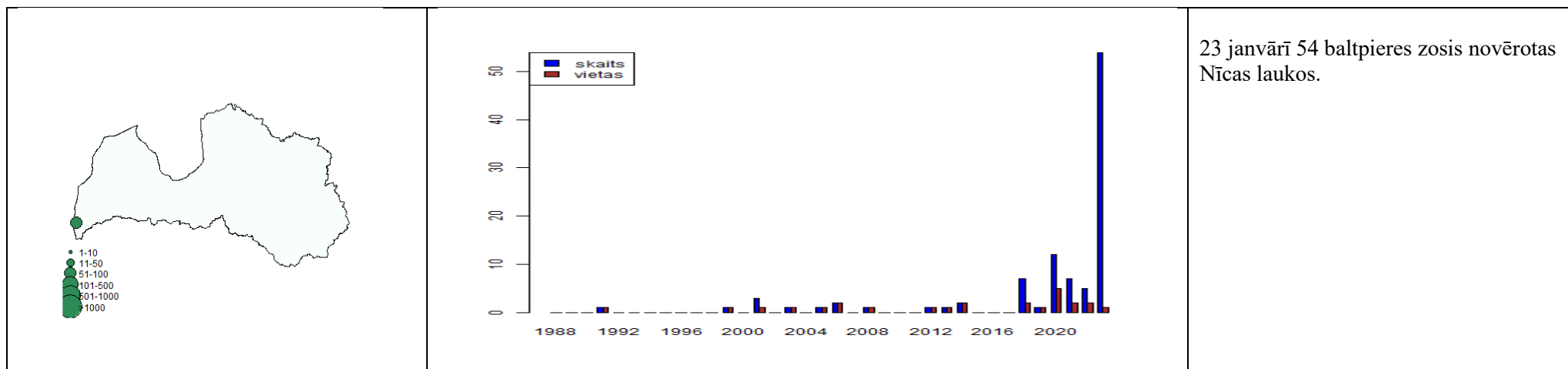
26. attēls. Paugurknābja gulbju *Cygnus olor* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

Četrdesmit septiņās vietās novēroti 403 paugurknābja gulbji. Lielākā daļa uzturējās (136) novēroti Kaņiera ezerā. Visā uzskaišu periodā skaits stabils, pēdējos 12 gadus skaita izmaiņu tendences neskaidras.

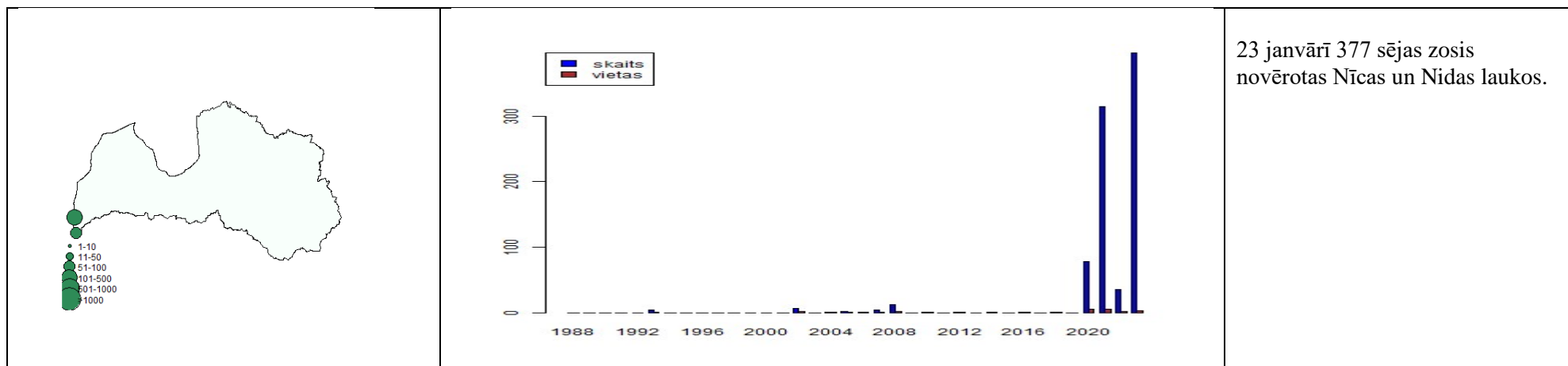

27. attēls. Ziemeļu gulbju *Cygnus cygnus* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

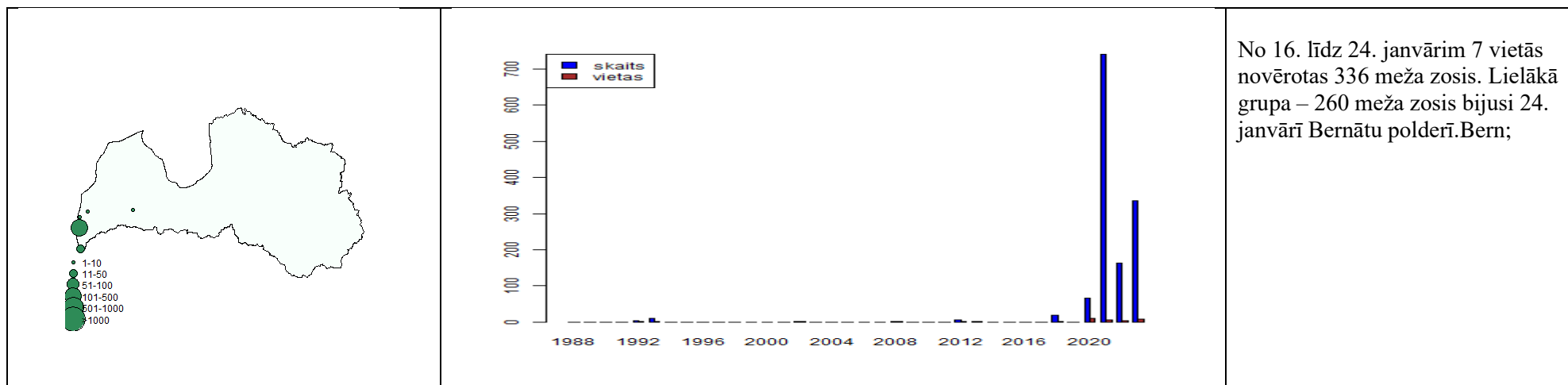
49 vietās ziņots par 339 ziemeļu gulbjiem. Lielākās putnu grupas – 20-50 putni novērotas lauksaimniecības zemēs (Nīcas lauki, Ezere, Ugāle). Kopš uzskaišu sākuma skaita izmaiņu tendence ir mērens pieaugums, pēdējos 12 gadus – tendences neskaidras. Jāņem vērā, ka patieso ainu par šīs sugas ziemošanu iegūst plašākā uzskaitē, kura nākamā gaidāma 2025. gadā.

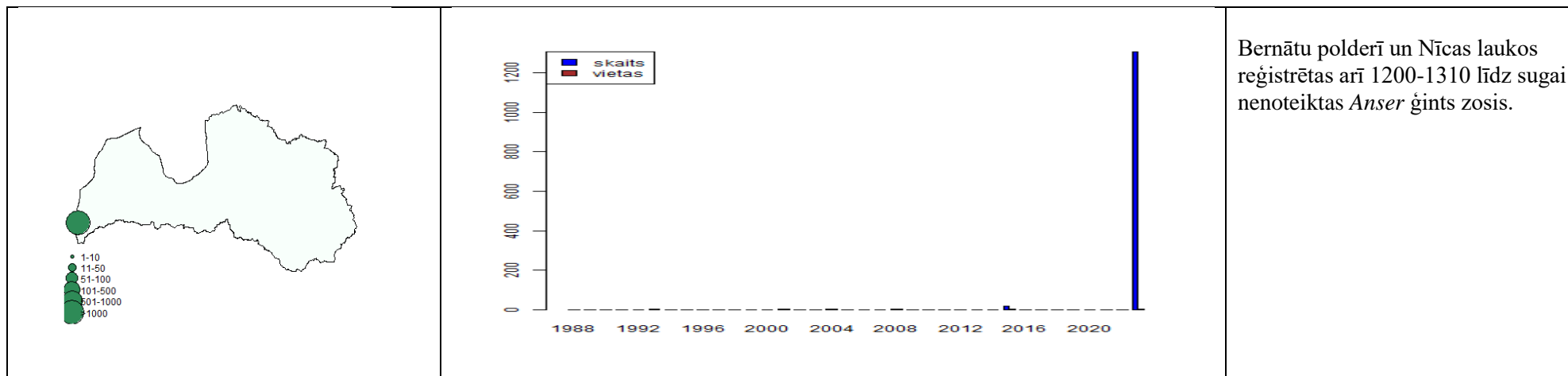
28. attēls. Baltpieres zosu *Anser albifrons* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

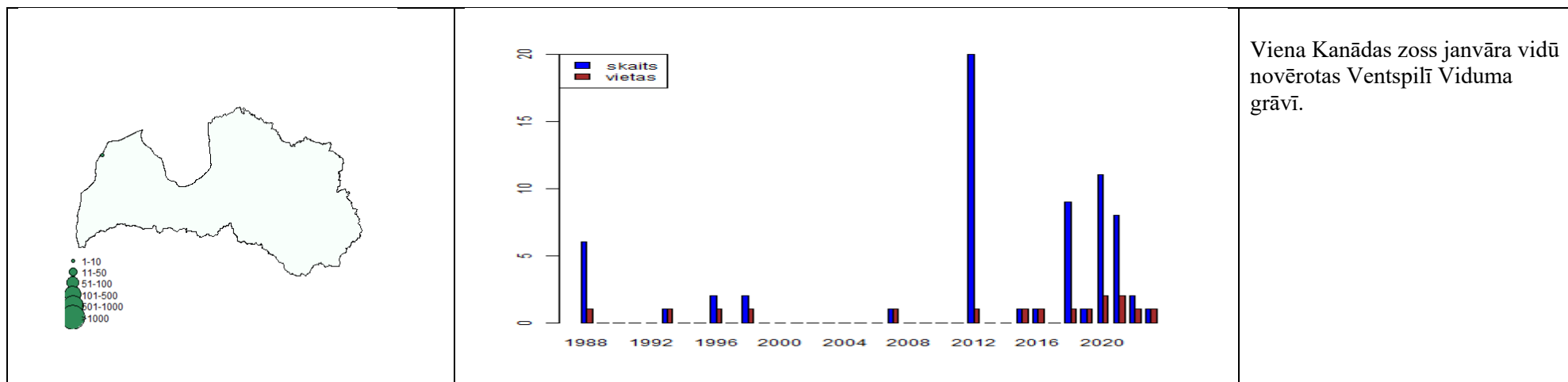
29. attēls. Sējas zosu *Anser fabalis* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

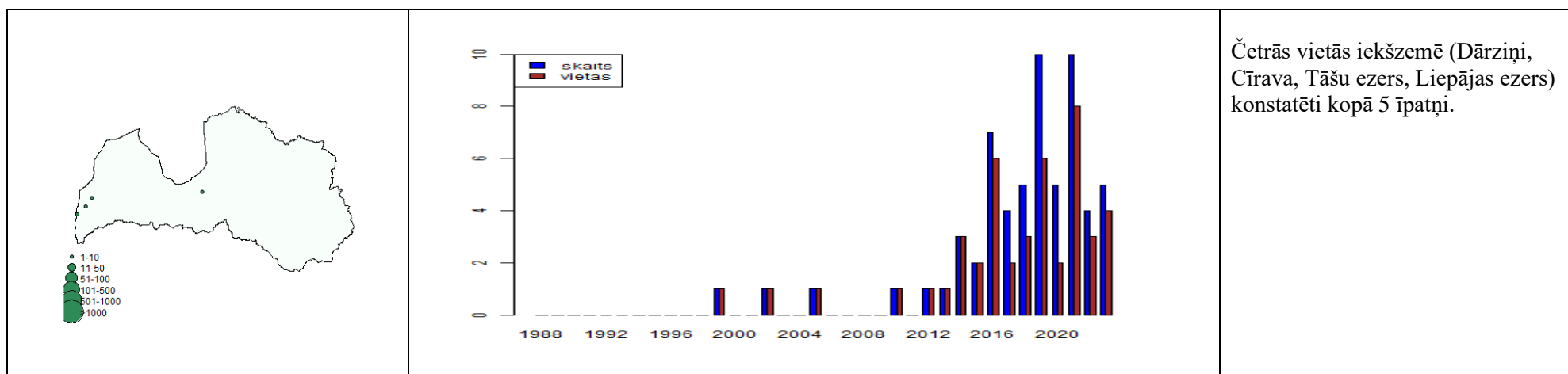
30. attēls. Meža zosu *Anser anser* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

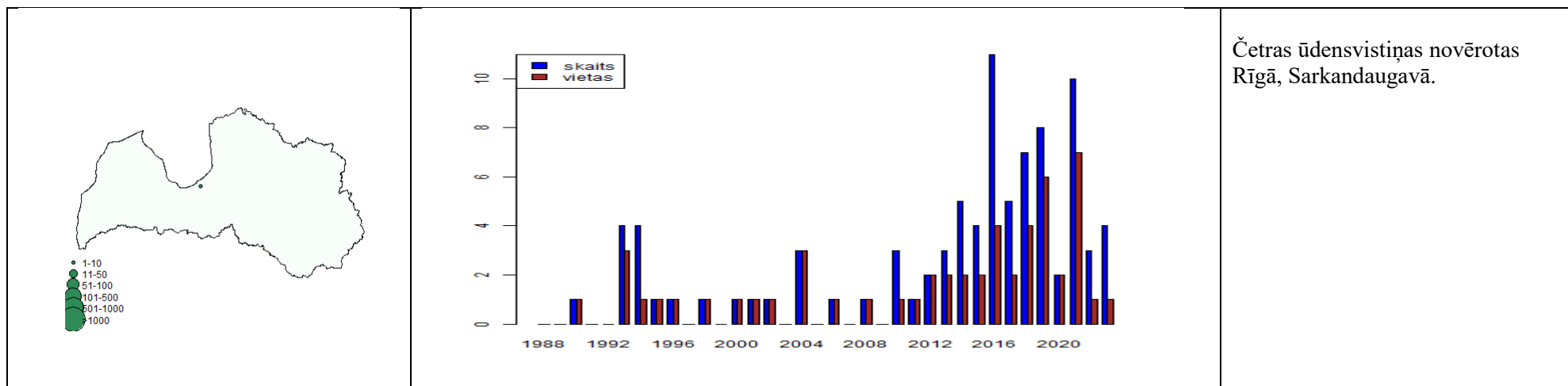
31. attēls. Nenoteiktu *Anser* zosu sastapšanas vietas 2023. gada janvārī.

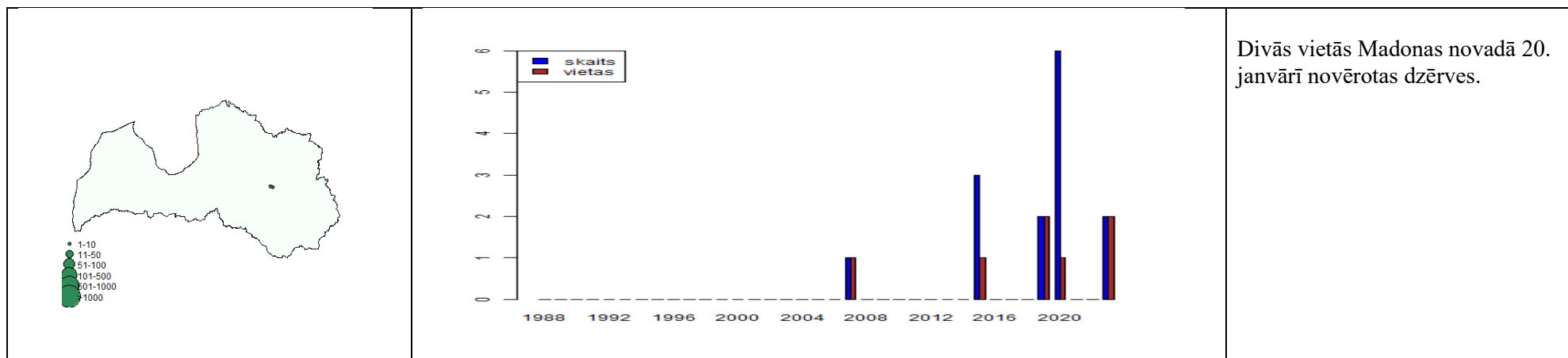
32. attēls. Kanādas zosu *Branta canadensis* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēstur

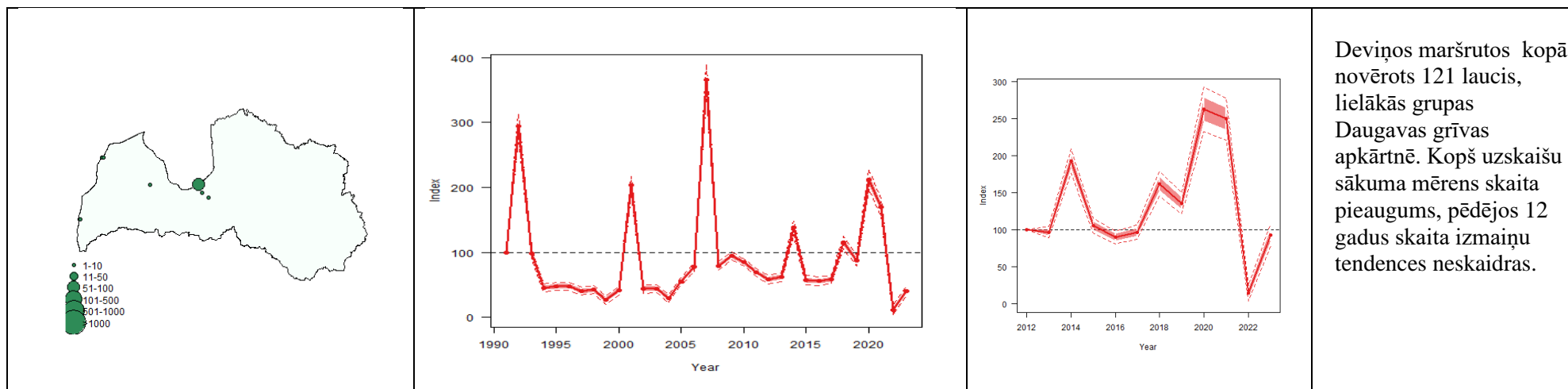
33. attēls. Dumbrcāļa *Rallus aquaticus* izplatība 2022. gada janvārī un novērojumu vēsture.

34. attēls. Ūdensvistiņas *Gallinula chloropus* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

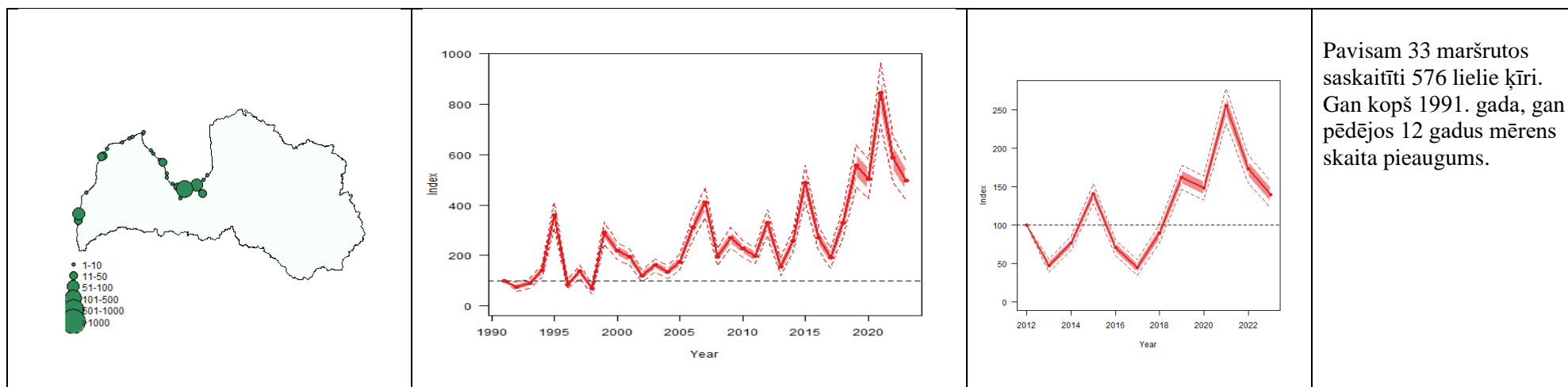

35. attēls. Dzērves *Grus grus* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

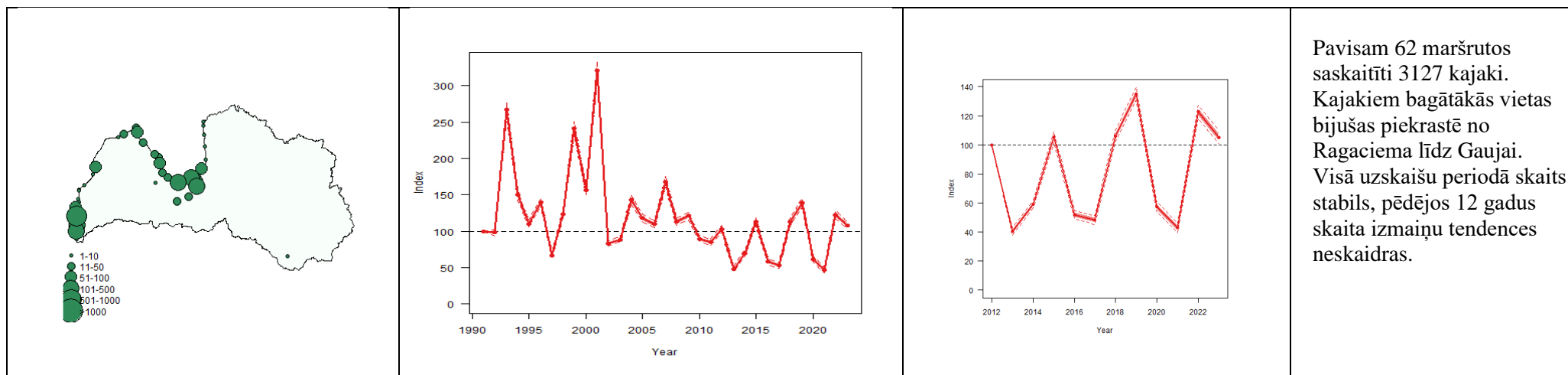
36. attēls. Lauča *Fulica atra* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

Deviņos maršrutos kopā novērots 121 laucis, lielākās grupas Daugavas grīvas apkārtnē. Kopš uzskaišu sākuma mērens skaita pieaugums, pēdējos 12 gadus skaita izmaiņu tendences neskaidras.

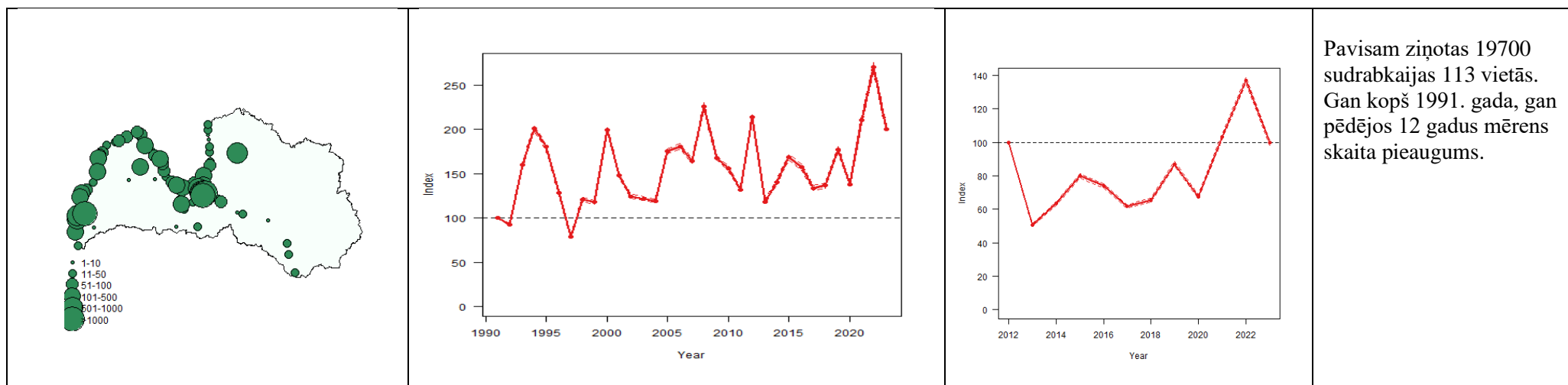
37. attēls. Lielā ķīra *Larus ridibundus* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

Pavisam 33 maršrutos saskaitīti 576 lielle ķīri. Gan kopš 1991. gada, gan pēdējos 12 gadus mērens skaita pieaugums.

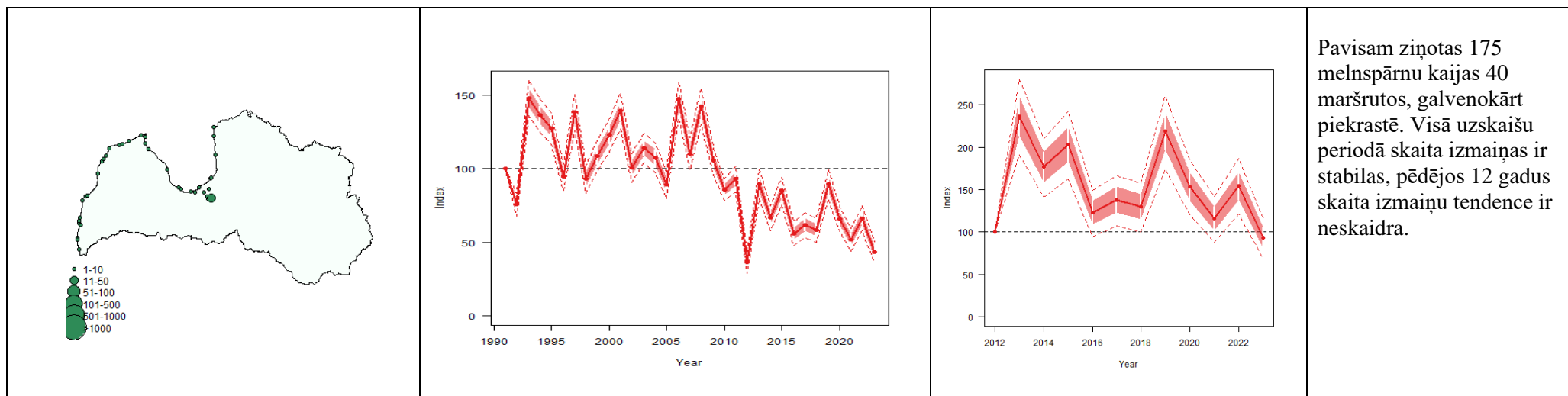
Pavisam 62 maršrutos saskaitīti 3127 kajaki. Kajakiem bagātākās vietas bijušas piekrastē no Ragaciema līdz Gaujai. Visā uzskaišu periodā skaits stabils, pēdējos 12 gadus skaita izmaiņu tendences neskaidras.

38. attēls. Kajaka *Larus canus* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

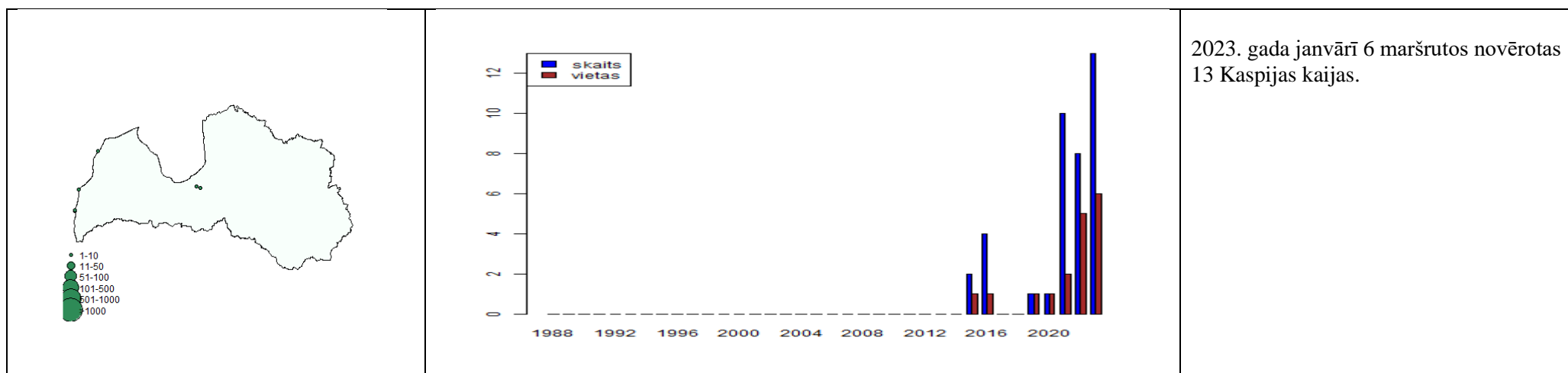

Pavisam ziņotas 19700 sudrabkaijas 113 vietās. Gan kopš 1991. gada, gan pēdējos 12 gadus mērens skaita pieaugums.

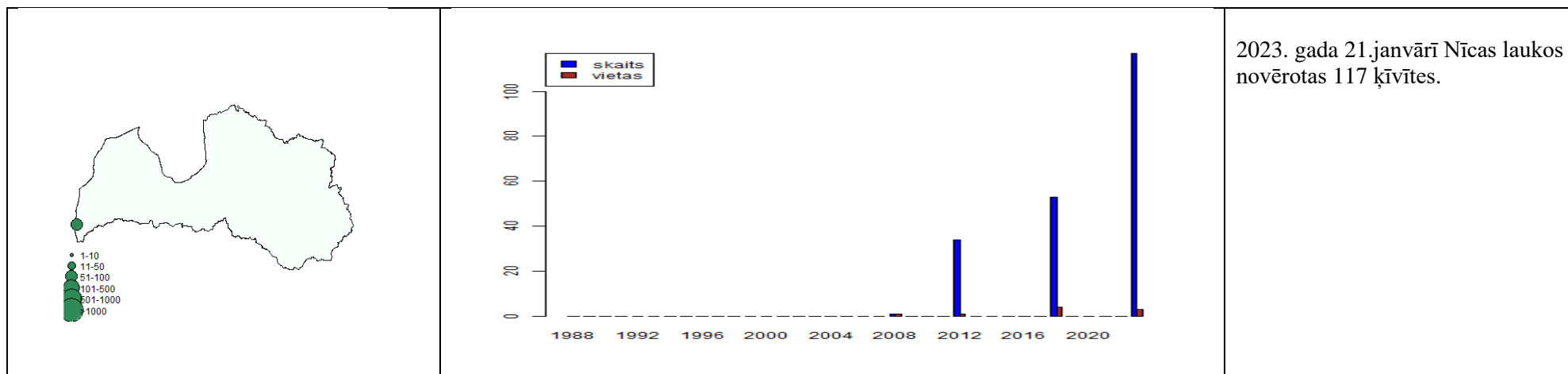
39. attēls. Sudrabkaijas *Larus argentatus* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

40. attēls. Melnspārnu kaijas *Larus marinus* izplatība 2023. gada janvārī un skaita izmaiņu indeksi.

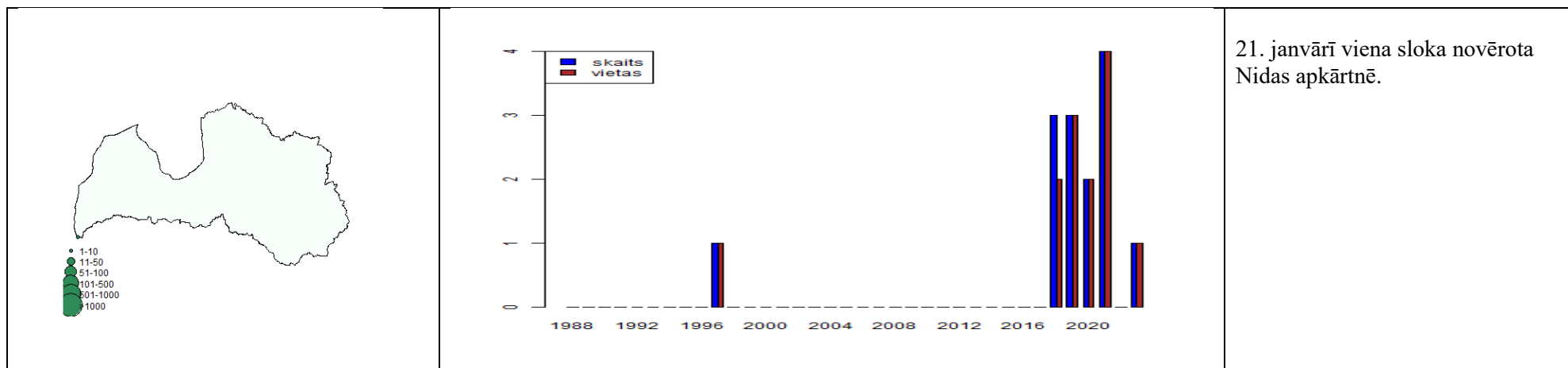

41. attēls. Kaspijas kaijas *Larus cachinans* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

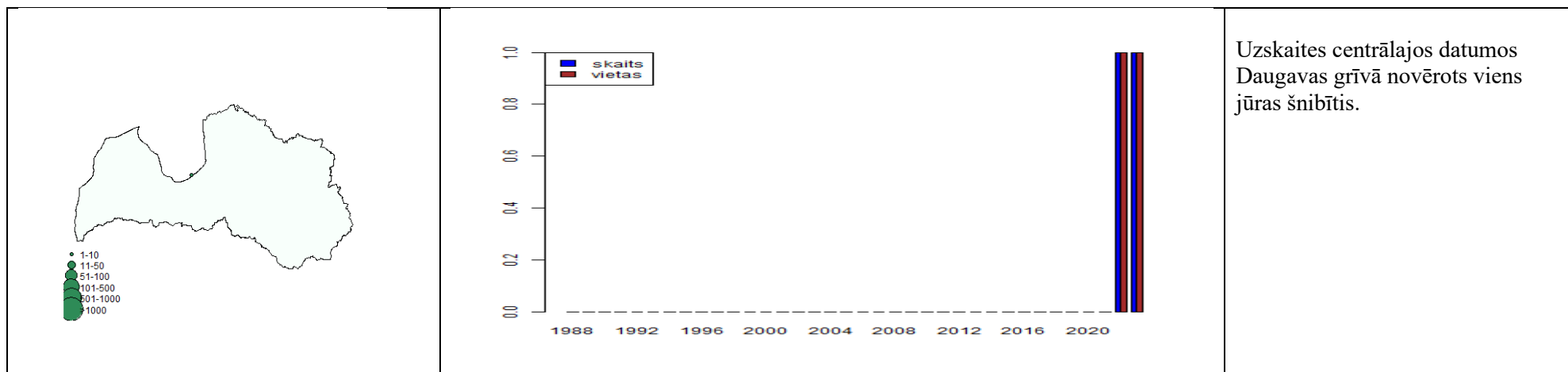
2023. gada 21.janvārī Nīcas laukos novērotas 117 ķīvītes.

42. attēls. Ķīvītes *Vanellus vanellus* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

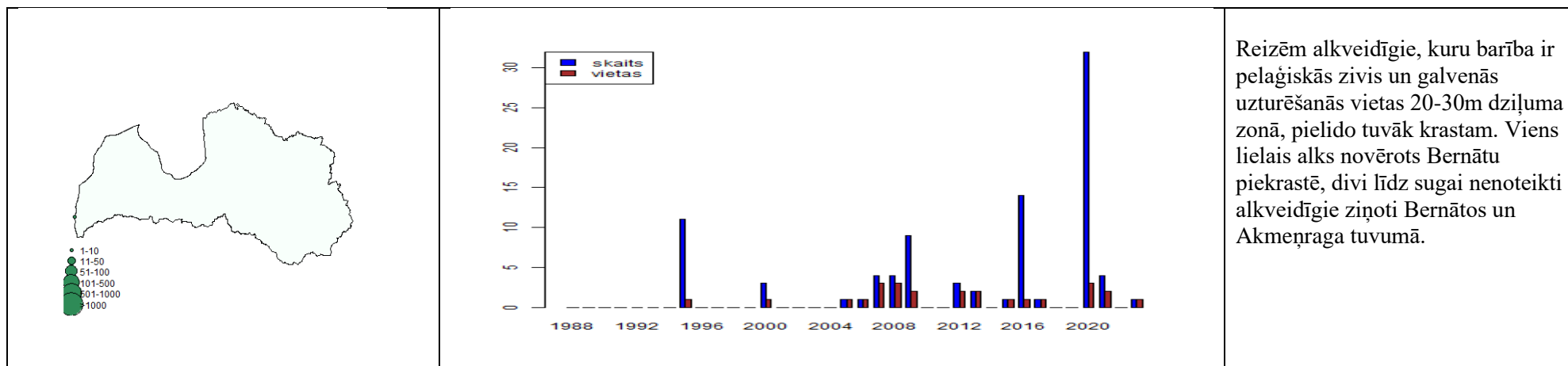

21. janvārī viena sloka novērota Nidas apkārtnē.

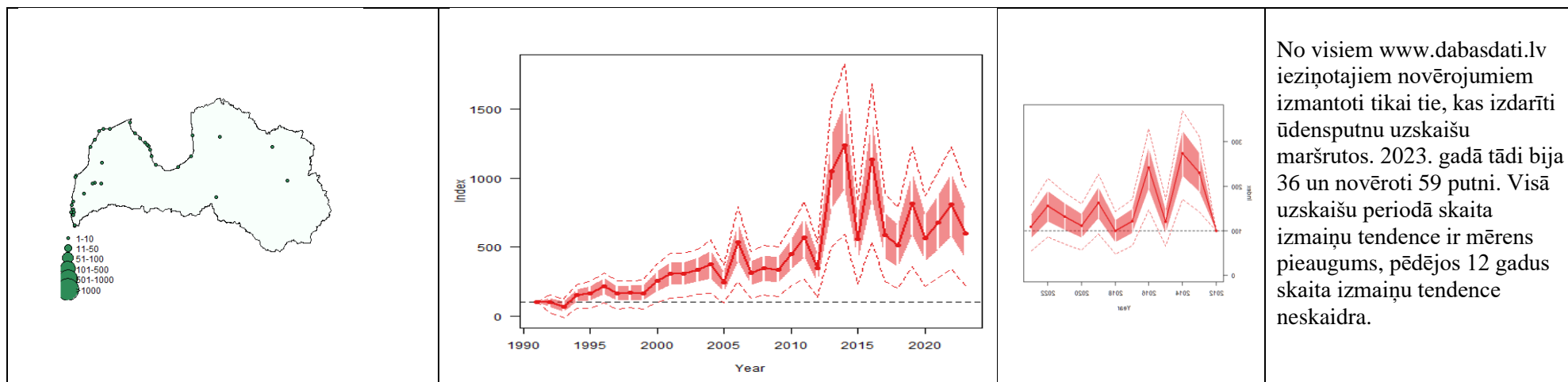
43. attēls. Sloka *Scolopax rusticola* sastapšanas vieta 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

44. attēls. Jūras šnibīša *Calidris maritima* sastapšanas vieta 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

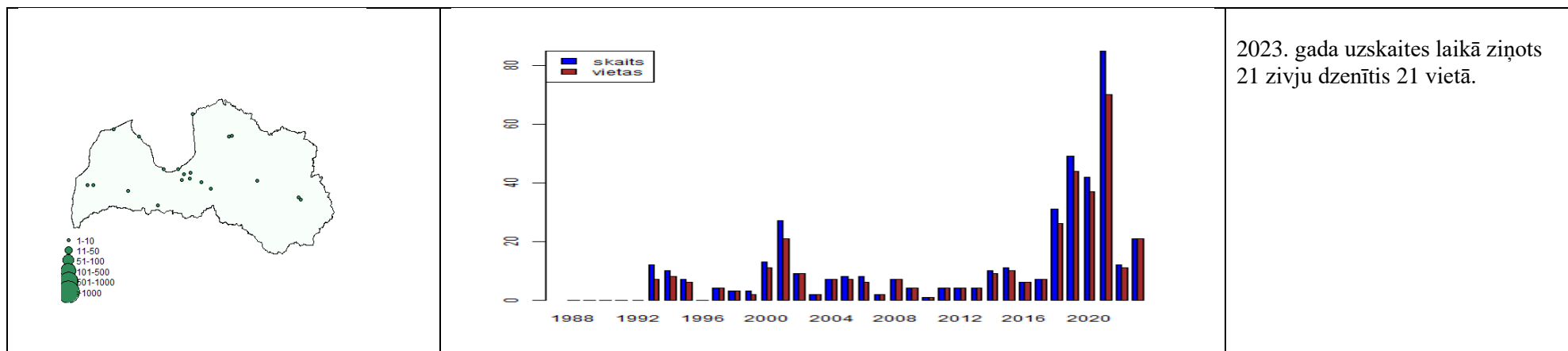

45. attēls. Lielā alka *Alca torda* sastapšanas vieta 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

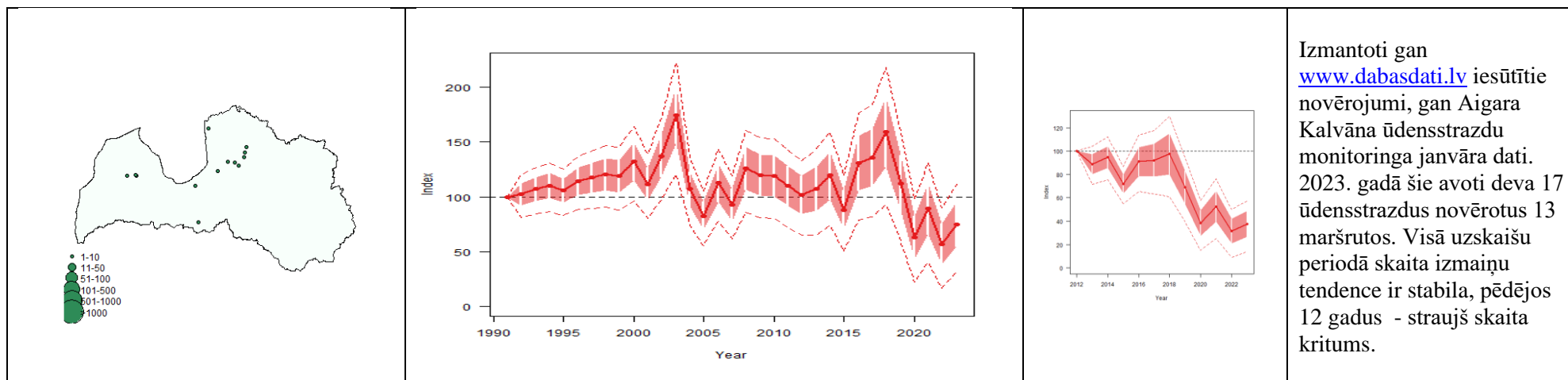
No visiem www.dabasdati.lv iezīnotajiem novērojumiem izmantoti tikai tie, kas izdarīti ūdensputnu uzskaišu maršrutos. 2023. gadā tādi bija 36 un novēroti 59 putni. Visā uzskaišu periodā skaita izmaiņu tendence ir mērens pieaugums, pēdējos 12 gadus skaita izmaiņu tendence neskaidra.

46. attēls. Jūrasērgļa *Haliaeetus albicilla* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

2023. gada uzskaites laikā ziņots 21 zivju dzenītis 21 vietā.

47. attēls. Zivju dzenīša *Alcedo atthis* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

48. attēls. Ūdensstrazda *Cinclus cinclus* izplatība 2023. gada janvārī un novērojumu vēsture.

Izmantoti gan www.dabasdati.lv iesūtītie novērojumi, gan Aigara Kalvāna ūdensstrazdu monitoringa janvāra dati. 2023. gadā šie avoti deva 17 ūdensstrazdus novērotus 13 maršrutos. Visā uzskaišu periodā skaita izmaiņu tendence ir stabila, pēdējos 12 gadus - straujš skaita kritums.

4. tabula. Parastāko ziemojošo ūdensputnu skaita izmaiņu tendences pēdējos 12 gados un ilgtermiņā.

Suga	1991-2023	2012-2023
Gārgales <i>Gavia spp.</i>	Neskaidras	Mērens pieaugums (p<0,05) *
Mazais dūkuris <i>Tachybaptus ruficollis</i>	Mērens pieaugums (p<0,05) *	Neskaidras
Cekuldūkuris <i>Podiceps cristatus</i>	Neskaidras	Straujš pieaugums (p<0,01)**
Jūraskrauklis <i>Phalacrocorax carbo</i>	Mērens pieaugums (p<0,05) *	Straujš pieaugums (p<0,01)**
Lielais baltais gārnis <i>Ardea alba</i>	-	Straujš pieaugums (p<0,05) *
Zivju gārnis <i>Ardea cinerea</i>	Straujš pieaugums (p<0,01) **	Straujš pieaugums (p<0,05) *
Paugurknābja gulbis <i>Cygnus olor</i>	Stabila	Neskaidras
Ziemeļu gulbis <i>Cygnus cygnus</i>	Mērens pieaugums (p<0,01) **	Neskaidras
Baltvēderis <i>Anas penelope</i>	Mērens pieaugums (p<0,05) *	Neskaidras
Krīklis <i>Anas crecca</i>	Mērens pieaugums (p<0,01) **	Straujš pieaugums (p<0,01) **
Meža pīle <i>Anas platyrhynchos</i>	Mērens pieaugums (p<0,01) **	Mērens pieaugums (p<0,01) **
Cekulpīle <i>Aythya fuligula</i>	Straujš pieaugums (p<0,05) *	Straujš pieaugums p<0,01**
Ķerra <i>Aythya marila</i>	Neskaidras	Mērens pieaugums (p<0,05) *
Kākaulis <i>Clangula hyemalis</i>	Mērens pieaugums (p<0,01) **	Stabila
Tumšā pīle <i>Melanitta fusca</i>	Straujš pieaugums p<0,01**	Straujš pieaugums p<0,01**
Melnā pīle <i>Melanitta nigra</i>	Mērens pieaugums (p<0,01) *	Straujš pieaugums p<0,01**
Gaigala <i>Bucephala clangula</i>	Mērens pieaugums (p<0,01) **	Mērens kritums (p<0,01) **
Mazā gaura <i>Mergellus albellus</i>	Mērens pieaugums (p<0,01) **	Mērens kritums (p<0,01) **
Lielā gaura <i>Mergus merganser</i>	Mērens pieaugums (p<0,01) **	Straujš kritums (p<0,01) **

Suga	1991-2023	2012-2023
Garknābja gaura <i>Mergus serrator</i>	Stabila	Neskaidras
Laucis <i>Fulica atra</i>	Mērens pieaugums ($p < 0,05$) *	Neskaidras
Lielais ķīris <i>Larus ridibundus</i>	Mērens pieaugums ($p < 0,01$) **	Mērens pieaugums ($p < 0,01$) **
Kajaks <i>Larus canus</i>	Stabila	Neskaidras
Sudrabkaija <i>Larus argentatus</i>	Mērens pieaugums ($p < 0,01$) **	Mērens pieaugums ($p < 0,01$) **
Melnspārnu kaija <i>Larus marinus</i>	Stabila	Neskaidras

2023. gada ziema raksturojās ar ilgstošu salu decembrī pēc ilga un silta rudens un atkusni janvāra vidū pēc ievērojama nokrišņu daudzuma janvāra pirmajā dekādē (www.meteo.lv). Tas varētu būt par iemeslu salīdzinoši nelielajam gulbju skaitam (galvenās ziemošanas vietas decembrī jau bija paspējušas aizsalt) un lielajam skaitam vietu bez putniem. Tomēr līdz ar atkusni tuvie migranti – zosis, bija jau bija sastopami Latvijas DR daļā. Zosu sastapšana janvārī (ziemotāji vai pirmie migranti) pēdējos gadus atkārtojas.

Lielajam vairumam sugu ilgtermiņa skaita izmaiņu tendence ir mērens pieaugums (4. tabula). Skaita pieaugums saistīts ar galveno ziemošanas vietu nobīdi ziemeļaustrumu virzienā, ko savukārt izraisījusi vidējās temperatūras paaugstināšanās ziemas sākumā. Tai pat laikā Eiropas dienvidrietumos šo sugu ziemotāju skaits sarūk (Pavón-Jordán D, et al. 2019). Tumšajai pīlei gan ilgtermiņa, gan īstermiņa skaita izmaiņu tendence ir straujš pieaugums, melnajai pīlei īstermiņa. Tā var būt reāla skaita izmaiņa vai vienkārši uzturēšanās vietas izvēle tuvāk krastam. Tomēr jāatzīmē, ka arī avio uzskaitēs un arī uzskaitēs Polijā šīm sugām ir skaita pieaugums. Lielajai gaurai īstermiņa tendenci ietekmē 2014. gada janvāris, kad novērots neparasti daudz lielo gauru.

4. Atsauces

Pavón-Jordán D, Clausen P, Dagys M, et al. 2019. Habitat- and species-mediated short- and long-term distributional changes in waterbird abundance linked to variation in European winter weather. *Diversity and Distributions* 25: 225-239. <https://doi.org/10.1111/ddi.12855>

R Core Team (2016). R: A language and environment for ## statistical computing. R Foundation for Statistical Computing, ## Vienna, Austria. URL <https://www.R-project.org/>.

van Strien A., Pannekoek J., Hagemeyer W., Verstrael T., 2004. A Loglinear Poisson Regression Method To Analyse Bird Monitoring Data. *Bird Census News* 13, 33– 39.

[Ziema :: Klimata portāls \(meteo.lv\)](#)

